

Monitor Sociaal 2021

Sliedrecht

START

Klik op
START

Onderzoekcentrum
Drechtsteden

Partner voor bestuur en beleid

Inhoudsopgave

Klik op de
icoontjes en
ga direct
naar...

Samenvatting

Eigen
kracht

Sociaal
netwerk

Bijlagen

Mantelzorg

Vrijwillige
inzet

Terug naar
inhoudsopgave

Inleiding

Participatie

Effect van
Corona

Over ons

Inleiding

Inleiding

Voor u ligt de vierde editie van de Monitor Sociaal, een grootschalig vragenlijstonderzoek over de ervaringen van inwoners uit Sliedrecht op allerlei sociale onderwerpen. Bijvoorbeeld: Kunnen inwoners de dingen doen die zij willen, zijn zij lid van een vereniging en hoeveel inwoners bieden mantelzorg? De vragenlijst is ingevuld in april en mei 2021. Alle cijfers uit de Monitor Sociaal zijn gebaseerd op zelfrapportage. Het gaat om de beleving van de inwoners van 18 jaar en ouder. Voor registratiecijfers verwijzen we graag naar andere bronnen.

De Monitor Sociaal is uitgevoerd in alle zeven Drechtsteden gemeenten. Op verzoek van de gemeenten hebben we voor elke gemeente een eigen rapportage gemaakt, zodat de focus op de eigen gemeente ligt. In deze rapportage leest u de stand van zaken en de ontwikkelingen in de tijd voor Sliedrecht als geheel én per wijk. Waar relevant vergelijken we met landelijke cijfers of trends.

Decentralisaties van Rijk naar gemeenten

De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet traden op 1 januari 2015 in werking. Deze wetgeving betekende een forse uitbreiding van de gemeentelijke verantwoordelijkheid op het gebied van de ondersteuning van mensen met een beperking, de hulp aan jeugdigen en ouders en de begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt. De decentralisatie van taken ging gepaard met doelen en beleidsuitgangspunten. Inwoners moeten de zorg krijgen die zij nodig hebben wanneer de eigen kracht en het eigen sociaal netwerk niet voldoende toereikend zijn. Daarom zullen wij – net als in 2017 – aandacht besteden aan de ervaringen van inwoners met zorg en zorgvoorzieningen in hun gemeente mede in het licht van de decentralisaties. Een belangrijk uitgangspunt bij de drie decentralisaties is: *'zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig'*.

Ontwikkelingen & Coronapandemie

Naast de drie decentralisaties zien we de afgelopen jaren verschillende andere maatschappelijke trends, zoals het langer thuis wonen, van curatieve naar preventieve zorg en de vergaande digitalisering. Ook speelt de coronapandemie een rol. De pandemie begon in Nederland in februari 2020 en vanaf maart zijn maatregelen genomen tegen de verspreiding van het virus. Tussen april en mei 2021, de periode waarin het onderzoek is uitgevoerd, waren opnieuw verschillende maatregelen van kracht om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Bijvoorbeeld de avondklok, een beperking van winkelopeningstijden en een verbod op samenkomsten en andere bijeenkomsten.

Inleiding

Uit cijfers van het centraal planbureau (CPB) blijkt dat de consumptie door huishoudens, export van goederen en investeringen enorm zijn gekrompen. Inmiddels trekt de economie weer aan en hebben meer mensen een baan en er zijn minder werklozen. Ook al deze ontwikkelingen zijn van invloed op de onderwerpen die in deze Monitor Sociaal aan bod komen. Waar nodig duiden we bepaalde significante ontwikkelingen op basis van de coronapandemie.

Demografische ontwikkelingen in de Drechtsteden

De resultaten uit deze Monitor Sociaal en de ontwikkelingen ten opzichte van eerdere metingen kunnen we niet los zien van de bevolkingssamenstelling in Sliedrecht en veranderingen hierin. We schetsen hier daarom kort de demografische situatie en ontwikkelingen in Sliedrecht.

Op 1 januari 2021 telde Sliedrecht 25.600 inwoners. De leeftijdsgroep 0 t/m 19 jaar is goed voor 23,8% van de bevolking, 56% is tussen de 20 en 65 jaar oud en 20,2% is 65 jaar of ouder. Het aandeel 65+-ers neemt langzaam toe; in 2017 was dit 19,2%.

Ten opzichte van 2017 is de bevolking in Sliedrecht gegroeid met 2,4%. De Nederlandse bevolking groeide in deze periode met een vergelijkbaar percentage, te weten 2,3%. De bevolkingsgroei komt met name door het migratieoverschot. Het aantal mensen dat zich in de Sliedrecht vestigde was flink hoger dan het aantal mensen dat de gemeente verliet. De laatste Primos prognose (2021) voorspelt dat de bevolking de komende jaren en klein beetje zal blijven groeien. Het aandeel 65-plussers neemt naar verwachting toe tot 27,6% in 2040.

Leeswijzer

Deze rapportage is een doorklikbaar pdf-bestand. Op pagina 2 kunt u aanklikken welk onderwerp u wilt bekijken. Ook op andere plekken staan links waarmee u snel uitkomt bij de onderwerpen die u zoekt. Zo is elke pagina op zichzelf te lezen.

In de grafieken en tabellen staat aangegeven waar er sprake is van een noemenswaardig (= statistisch significant) verschil of ontwikkeling.

Een uitgebreide methodologische verantwoording vindt u in de bijlage. De belangrijkste cijfers per gemeente hebben we opgenomen in het tabellenboek in de bijlage (daar kunt u Sliedrecht met de andere zes Drechtstedengemeenten vergelijken).

Samenvatting

Samenvatting

Eigen kracht

- **Mate van eigen kracht:** De meeste inwoners van Sliedrecht beschikken over gemiddeld of veel eigen kracht. De groep met weinig eigen kracht omvat 7% en is hiermee gelijk aan vier jaar geleden. Opleidingsniveau is de belangrijkste bepaler voor de mate van eigen kracht: hoe hoger de opleiding, hoe meer eigen kracht. Ook ervaren gezondheid heeft invloed.
- **Begrijpen brieven, formulieren en internet:** In het contact met officiële instanties hebben twee op de tien Sliedrechtters vaak of altijd moeite met het via internet regelen van zaken. Een iets kleinere groep dan in 2017 heeft moeite met het begrijpen van brieven (6%) en/of het invullen van formulieren (8%).
- **Omgaan met problemen:** Eén op de tien Sliedrechtters kan lastig of niet omgaan met onverwachte problemen. De meerderheid van de inwoners kan zijn of haar problemen zelf of met behulp van het eigen netwerk oplossen (90%). Hiermee komt het probleemoplossend vermogen overeen met 2017.
- **Financiële zelfredzaamheid:** De financiële huishoudenssituatie van Sliedrechtters is verbeterd ten opzichte van vier jaar terug. Meer inwoners kunnen (een beetje) geld overhouden en de groep financieel kwetsbare inwoners is juist afgenomen (van 10% in 2017 naar 5% in 2021).
- **Weg vinden naar professionele hulp:** Veel inwoners weten, indien nodig, de weg te vinden naar professionele hulp. Het meest bekend is men met het vinden van hulp bij psychische problemen (79%) en lichamelijke beperkingen (74%). Het minst bekend zijn instanties voor hulp bij problemen rond echtscheidingen (49%), maar deze bekendheid is wel toegenomen ten opzichte van 2017. Ook is de bekendheid toegenomen voor mantelzorgondersteuning en opvoedondersteuning.

Sociaal netwerk

- **Aantal sociale contacten:** Vier op de tien inwoners van Sliedrecht hadden, naar eigen zeggen, in het afgelopen jaar voldoende sociale contacten. Dit is een groot verschil met 2017, toen driekwart aangaf genoeg contacten te hebben. Het aandeel inwoners met onvoldoende sociale contacten is gegroeid van 7% in 2017 naar 27% in 2021. Zeer waarschijnlijk is dit een effect van de coronamaatregelen, waarbij mensen werd gevraagd hun sociale contacten te beperken.
- **Sociaal isolement:** Het aandeel inwoners in sociaal isolement is niet veranderd. Zowel in 2017 als in 2021 wordt één op de tien inwoners gekenmerkt als sociaal geïsoleerd.
- **Hulp van anderen:** Veel inwoners kunnen terugvallen op hun sociaal netwerk als het gaat om hulp op verschillende gebieden.
- **Relaties:** Zes op de tien inwoners van 18 jaar en ouder hebben een relatie. Zij beoordelen hun relatie gemiddeld met een 8,5.
- **Ouderschap:** De meeste ouders met één of meer minderjarige kinderen zijn samen met de vader of moeder van hun kind(eren). Zij zijn over het algemeen tevreden over hun gezamenlijk ouderschap en geven hiervoor een 8,3. Gescheiden ouders (één op de zeven ouders) beoordelen het gedeeld ouderschap met hun ex-partner met een 5,6 duidelijk minder goed.

Samenvatting

Mantelzorg

- **Aandeel mantelzorgers:** Eén op de vijf inwoners van Sliedrecht verleent mantelzorg aan een naaste (minimaal 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden). Dit is vergelijkbaar met 2017 en 2019. Ook de tijd die zij besteden aan de zorg is vergelijkbaar met de twee voorgaande metingen.
- **Soort mantelzorg:** De meeste mantelzorgers verlenen gezelschap en emotionele steun (54%). Ook nemen veel mantelzorgers regeltaken op zich (48%) of ondersteunen in het huishouden (46%).
- **Hulp van anderen:** Zes op de tien mantelzorgers krijgen hulp van anderen. Vier op de tien mantelzorgers staan er dus alleen voor, wat gelijk is aan voorgaande metingen.
- **Overbelasting:** Een derde heeft in meer of mindere mate moeite met het combineren van de mantelzorgtaken met hun eigen dagelijkse activiteiten. Naar eigen zeggen is 2% overbelast geraakt. Dit was ook zo in 2017.
- **Bekendheid mantelzorgondersteuning:** De bekendheid met de verschillende vormen van mantelzorgondersteuning loopt uiteen. Het Alzheimer Café is met 70% het meest bekend onder mantelzorgers, de dienstencheque huishoudelijke ondersteuning is het minst bekend (49%).
- **Gebruik mantelzorgondersteuning:** Het gebruik van mantelzorgondersteuning is beperkt, slechts 1% zegt hiervan gebruik te maken. Dit is niet anders dan in 2017 en 2019. De meeste mantelzorgers hebben geen behoefte aan (meer) ondersteuning. Zij redden het nog prima zonder ondersteuning / met de huidige ondersteuning die zij gebruiken of zeggen zich geen mantelzorger te voelen.

Vrijwillige inzet

- **Vrijwilligers:** Drie op de tien inwoners hebben in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan. Dit is minder dan in 2017, toen 43% aangaf zich vrijwillig te hebben ingezet. Waarschijnlijk spelen de beperkingen tijdens de coronacrisis hier een rol.
- **Soort vrijwilligerswerk:** De meeste vrijwilligers zijn actief bij een godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie, een zorg-/welzijnsorganisatie of een sportvereniging.
- **Actief in de buurt:** Eén op de tien inwoners is in de afgelopen 12 maanden vrijwillig actief geweest in de eigen buurt. Dit is gelijk aan 2017.
- **Soort activiteiten:** Dit gebeurde meestal door buurtbewoners te helpen of de buurt schoon te houden/het groen bij te houden.

Samenvatting

Participatie

- **Mate van participatie:** De meeste inwoners van Sliedrecht hebben een hoge (36%) of gemiddelde (51%) score op de index Participatie. Eén op de acht Sliedrechtters heeft een lage score. Vergeleken met 2017 is de groep met een hoge score een stuk kleiner er zijn er meer inwoners met een gemiddelde of lage score. Opleidingsniveau is de belangrijkste bepaler voor de mate van participatie. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe meer men participeert. Ook ervaren gezondheid en leeftijd hebben hier invloed op.
- **Lidmaatschap vereniging of organisatie:** In totaal is 85% van de Sliedrechtters lid van een vereniging of organisatie. Dit is meer dan in 2017 (79%). Lidmaatschap van een kerk/moskee, van een bibliotheek en van een sportvereniging of overige sportaanbieder worden het vaakst genoemd.
- **Activiteiten doen:** Inwoners hebben in de afgelopen 12 maanden minder vaak activiteiten binnen verenigingsverband gedaan. Slechts 14% deed dit (heel) vaak, tegenover 37% in 2017. De groep '(bijna) nooit' is gegroeid van 33% naar 57%. De invloed van de coronamaatregelen is hier duidelijk zichtbaar. De mate waarin Sliedrechtters samen met anderen activiteiten buiten verenigingsverband ondernamen, bleef daarentegen hetzelfde als in 2017.
- **Sportfrequentie:** Bijna de helft van de inwoners heeft in de afgelopen 12 maanden aan sport gedaan. Dit is gelijk aan vier jaar geleden.

Effect van de Coronacrisis

- **Invloed van de coronacrisis op werk:** De helft van de Sliedrechtters in de werkzame leeftijd behield zijn of haar werk in de coronacrisis. Slechts 4% raakte het werk kwijt.
- **Financieel:** Voor de meeste werkzame inwoners bleef de financiële situatie onveranderd in die periode (80%). De groep die erop achteruit ging is ongeveer even groot als de groep die erop vooruit ging (één op de tien).
- **Vrijwilligerswerk:** Voor driekwart van de inwoners veranderde hun inzet voor vrijwilligerswerk niet, 18% ging minder vrijwilligerswerk doen tijdens de coronacrisis en 6% deed juist meer dan daarvoor.
- **Aandacht voor anderen:** De helft van de inwoners gaf extra aandacht aan familie, vrienden of burens tijdens de coronacrisis.
- **Sociale contacten:** Het aantal contacten nam af sinds de vorige meting zagen we al hiervoor. Drie van de vier Sliedrechtters vonden het moeilijk dat ze minder konden afspreken met familie en vrienden door de coronamaatregelen. Een bijna even grote groep miste familie en vrienden om zich heen en een kwart gaf aan dat kwaliteit van de contacten daar onder leed.
- **Eenzaamheid:** Vier op de tien inwoners voelden zich soms eenzaam in de afgelopen 12 maanden, nog eens 13% voelde zich vaak of altijd eenzaam. Voor 39% geldt dat zij zich vaker eenzaam voelden door de coronacrisis. Met name jongeren tussen de 18 en 34 jaar waren vaker eenzaam (48%).

Eigen kracht

Eigen kracht

Inleiding

Eigen kracht van bewoners wordt steeds belangrijker. Natuurlijk zijn er algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen, maar ook vanuit daar wordt ingezet op zoveel mogelijk eigen kracht. Het begrip eigen kracht kan op verschillende manieren worden ingevuld. De kern van eigen kracht ligt bij het 'zelf kunnen'. In dit onderzoek definiëren we eigen kracht als:

"de mate waarin iemand over middelen en capaciteiten beschikt om zich te redden in de samenleving. In hoeverre is men in staat om zelfstandig zijn of haar leven te leiden en om problemen op te lossen?"

De door ons samengestelde indexscore 'Eigen Kracht' geeft in één oogopslag een beeld van de eigen kracht van de Sliedrechtse. Daarna gaan we meer in detail in op enkele aspecten van eigen kracht.

Inhoudsopgave:

- [Indexscore Eigen Kracht](#)
- [Ervaren belemmeringen door beperking of ziekte](#)
- [Zelfstandig zaken kunnen regelen met instanties](#)
- [Probleemoplossend vermogen](#)
- [Financiële zelfredzaamheid](#)
- [Bekendheid met voorzieningen voor hulpverlening](#)

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

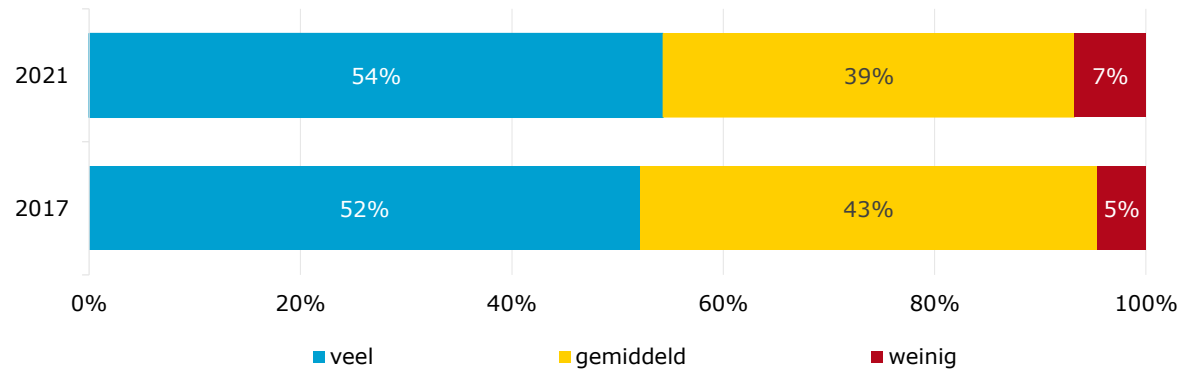

Eigen kracht

1.1 Index Eigen Kracht

Indexscore Eigen Kracht

In figuur 1.1 is te zien dat de meeste inwoners van Sliedrecht gemiddeld of veel eigen kracht hebben. De groep met weinig eigen kracht betreft 7% van de inwoners. Deze situatie verschilt niet noemenswaardig van 2017. Ook zijn er geen noemenswaardige verschillen tussen de wijken.

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Indexscore 'Eigen Kracht'

De indexscore Eigen Kracht geeft in één oogopslag een beeld van de eigen kracht van de Sliedrechtse inwoners.

Onderwerpen in de score Eigen Kracht:

- belemmering door beperking/ziekte;
- begrijpen van brieven en invullen van formulieren;
- omgaan met onverwachte problemen;
- financiële zelfredzaamheid;
- de weg weten te vinden naar instanties (indien nodig).

Toelichting: het gaat in dit onderzoek om zelfstandig wonenden van 18 jaar of ouder. Een uitgebreide beschrijving van de indexscore vindt u in de bijlage.

Eigen kracht

Tabel 1.1 Eigen kracht naar achtergrondkenmerken (%)

Eigen kracht naar opleiding en ervaren gezondheid

Wat maakt dat iemand weinig, gemiddeld of veel eigen kracht heeft? In de tabel hiernaast staan de twee achtergrondkenmerken die het meest bepalend zijn voor de mate van eigen kracht van Sliedrechters, in volgorde van belangrijkheid.

Opleidingsniveau is de belangrijkste bepaler voor de hoeveelheid eigen kracht. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe meer eigen kracht. Zo heeft 17% van de laagst opgeleiden een hoge eigen kracht, tegenover 77% van de hbo/wo opgeleiden. Van de laagst opgeleiden heeft 28% juist een lage eigen kracht; onder hbo/wo opgeleiden betreft dit slechts 3%.

Ervaren gezondheid is de tweede bepalende factor voor de mate van eigen kracht. Hoe beter iemand zijn eigen gezondheid ervaart, hoe meer eigen kracht hij/zij heeft. Zo hebben zes op de tien (62%) Sliedrechters met een (zeer) goede ervaren gezondheid een hoge score op de index 'Eigen Kracht', tegenover nog maar vier op de tien Sliedrechters met matige of slechte ervaren gezondheid.

	Score op index Eigen kracht		
	laag	gemiddeld	hoog
gemiddelde Sliedrecht	7	39	54
opleiding			
geen opleiding/basisonderwijs	28	55	17
vmbo, mavo, mulo, lbo/mbo1	4	63	33
mbo 2, 3 of 4/havo, vwo, hbs, mms	7	36	57
hbo/wo	3	20	77
ervaren gezondheid			
(zeer) goed	4	34	62
gaat wel-slecht-zeer slecht	12	47	41

Eigen kracht

1.2 Mate van belemmering in vier situaties

Belemmering door beperking of ziekte

Het grootste gedeelte van de inwoners uit Sliedrecht omschrijft hun gezondheid als (zeer) goed (62%). Vier op de tien (40%) zeggen één of meer langdurige ziekten, aandoeningen of beperkingen te hebben. Ook ouderdomsklachten en psychische klachten tellen hierbij mee*. In hoeverre dat belemmeringen met zich meebrengt ziet u in figuur 1.2 voor vier verschillende gebieden. Het leidt met name tot ernstige belemmeringen voor school/werk; één derde van de inwoners met een langdurige aandoening/beperking voelt zich ernstig belemmerd op dit vlak. Dit is een toename ten opzichte van vier jaar geleden (toen dit nog op 21% lag).

Ook op het terrein van sociale contacten vond een toename plaats van de ervaren belemmeringen (van 14% in 2017 naar 24% in 2021).

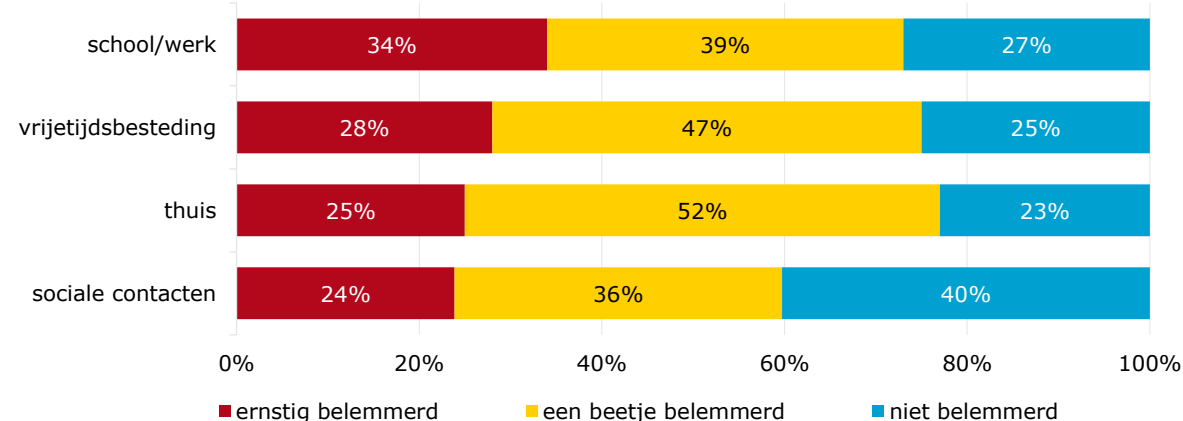
* Voor een overzicht van het aantal mensen met beperkingen in deze regio verwijzen we naar de Gezondheidsmonitor van de Dienst Gezondheid & Jeugd:

<https://www.hoegezondisshz.nl/dashboard/dashboard4/beperkingen-en-aandoeningen>

Begrijpen van brieven en formulieren

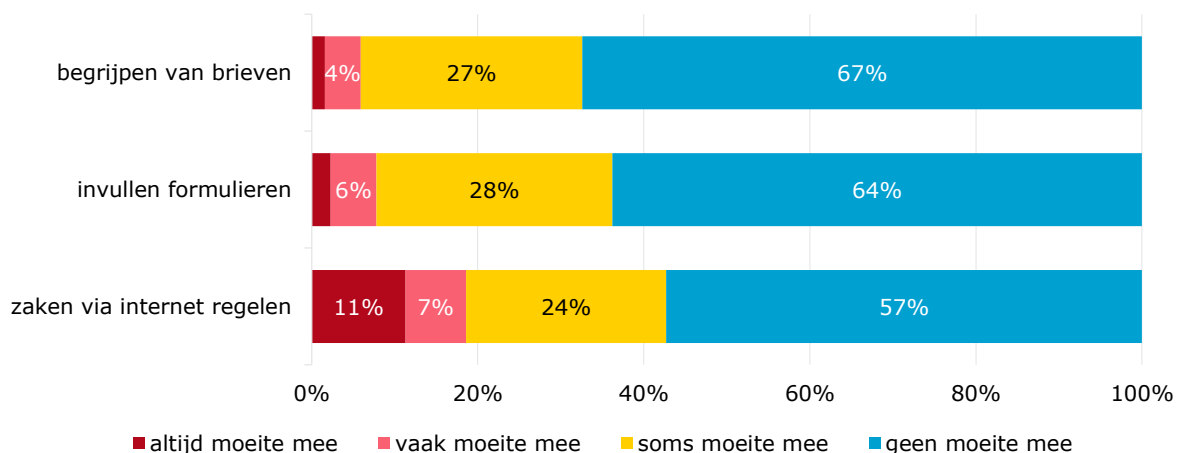
Vanuit officiële instanties worden er regelmatig brieven en formulieren verzonden. Deze zijn niet voor iedereen altijd even makkelijk te begrijpen. Drie op de tien Sliedrechtse hebben hier soms moeite mee. De groep Sliedrechtse die hier vaak of altijd moeite mee heeft bedraagt 6% voor het begrijpen van brieven en 8% voor het invullen van formulieren. Deze groep die hier vaak of altijd moeite mee heeft, is nu iets kleiner dan in 2017 (toen lagen deze percentages op 11% (begrijpen brieven) en 12% (invullen formulieren)).

Door de digitalisering kiezen instanties er steeds vaker voor om bewoners hun zaken via het internet te laten regelen, bijvoorbeeld bij banken, de Belastingdienst en de gemeente. Een kwart van de Sliedrechtse (24%) vinden het weleens lastig om dit soort dingen zelf via internet te regelen. Twee op de tien Sliedrechtse (18%) vinden dit zelfs vaak of altijd lastig. Dit komt overeen met de situatie in 2017.

Toelichting: % van mensen met één of meer langdurige ziekten, aandoeningen of beperkingen

1.3 Zelfstandig zaken kunnen regelen met instanties

Eigen kracht

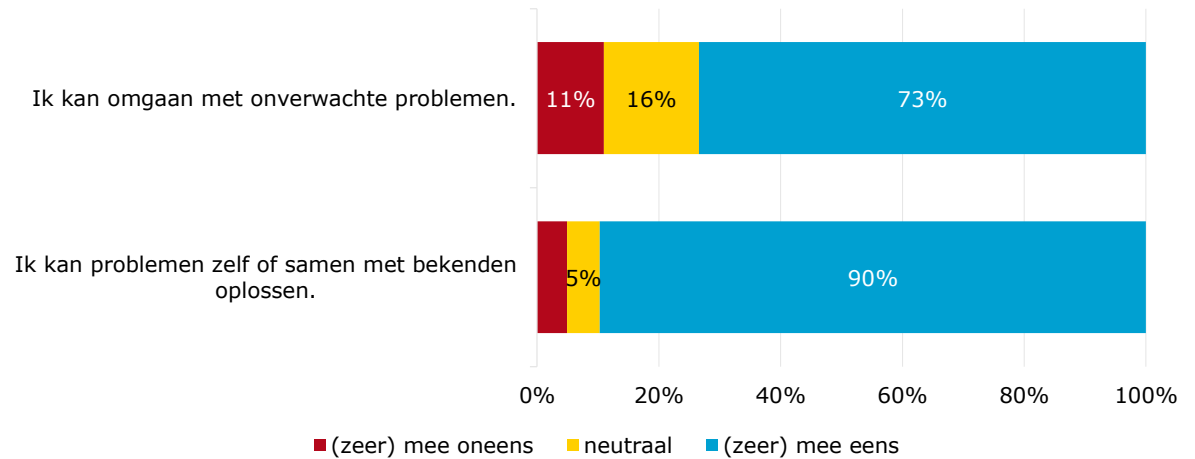
1.4 Probleemoplossend vermogen

Probleemoplossend vermogen

Iedereen komt in zijn of haar leven – in meer of mindere mate – problemen tegen, maar niet iedereen gaat hier op dezelfde manier mee om. Drie kwart van de Sliedrechtse (73%) heeft een goede mentale weerbaarheid in de zin dat zij kunnen omgaan met onverwachte problemen.

Negen op de tien inwoners (90%) zeggen problemen zelf of samen met bekenden (eigen sociaal netwerk) op te lossen.

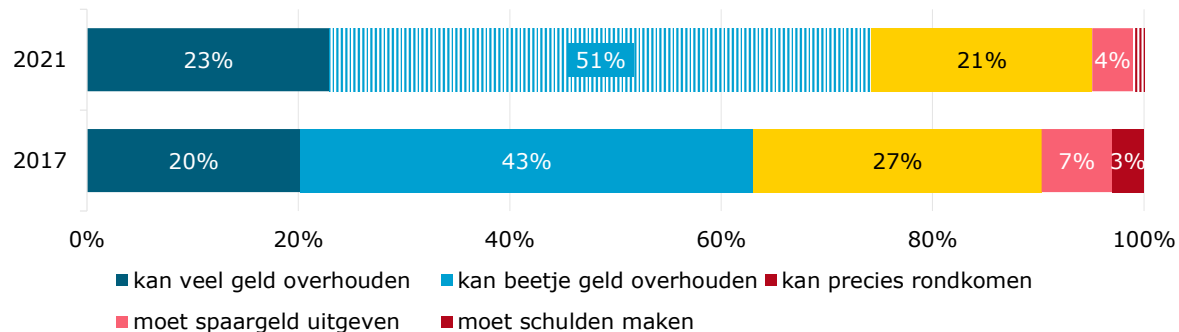
Het probleemoplossend vermogen komt hiermee overeen met 2017. De situatie verschilt niet noemenswaardig tussen de wijken.

Eigen kracht

1.5 Financiële zelfredzaamheid

Financiële zelfredzaamheid

Hoewel de financiële gezinssituatie van de meeste inwoners in Sliedrecht in orde is, is er een kleine financieel kwetsbare groep die spaargeld uit moet geven (4%) of schulden moet maken (1%). Hiermee is er nu sprake van een kleinere groep financieel kwetsbare inwoners (5%) dan vier jaar geleden (10%). Het aandeel inwoners dat (een beetje) geld kan overhouden is gestegen. Kortom, de financiële situatie van Sliedrecht is beter dan die in 2017 was.

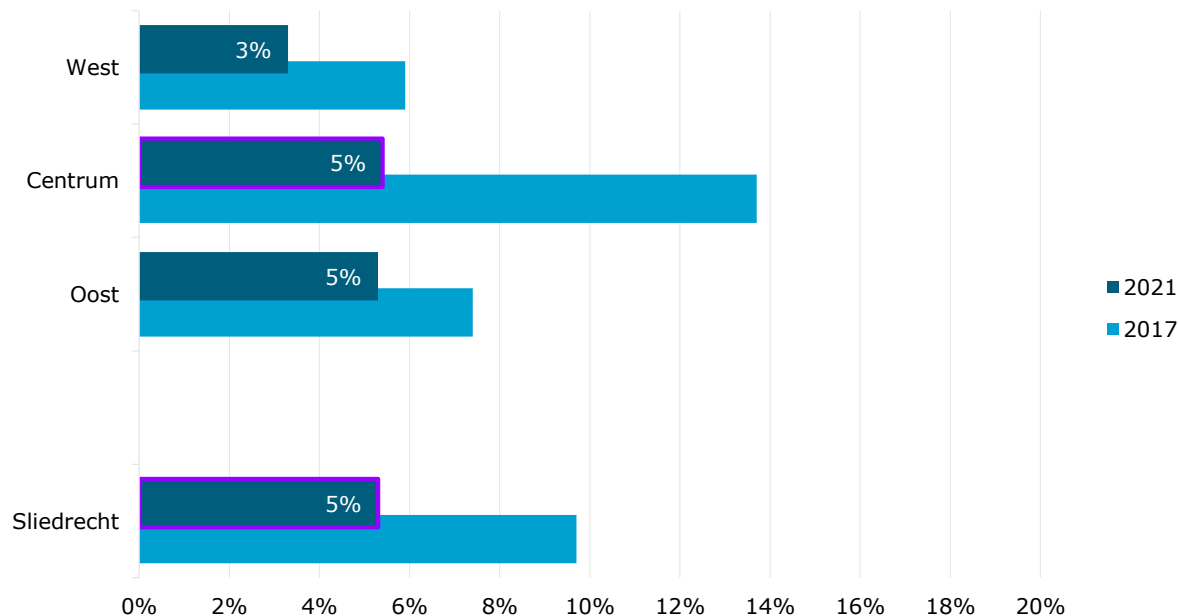
Voor het merendeel van de Sliedrechters heeft de coronacrisis geen invloed gehad op hun financiële zelfredzaamheid, maar één op de tien (11%) inwoners heeft wel een verslechtering ervaren [Coronahoofdstuk](#)

Financieel kwetsbare inwoners (spaargeld uitgeven of schulden maken)

De verbetering van de financiële situatie deed zich met name voor in het Centrum. Het aandeel financieel kwetsbare inwoners daalde hier van 14% in 2017 naar 5% in 2021.

Anno 2021 komt de financiële situatie en de verbetering daarin in de verschillende wijken overeen met het gemiddelde van Sliedrecht.

1.6 Financieel kwetsbare inwoners (spaargeld uitgeven of schulden maken)

Eigen kracht

1.7 Professionele hulp kunnen vinden indien nodig

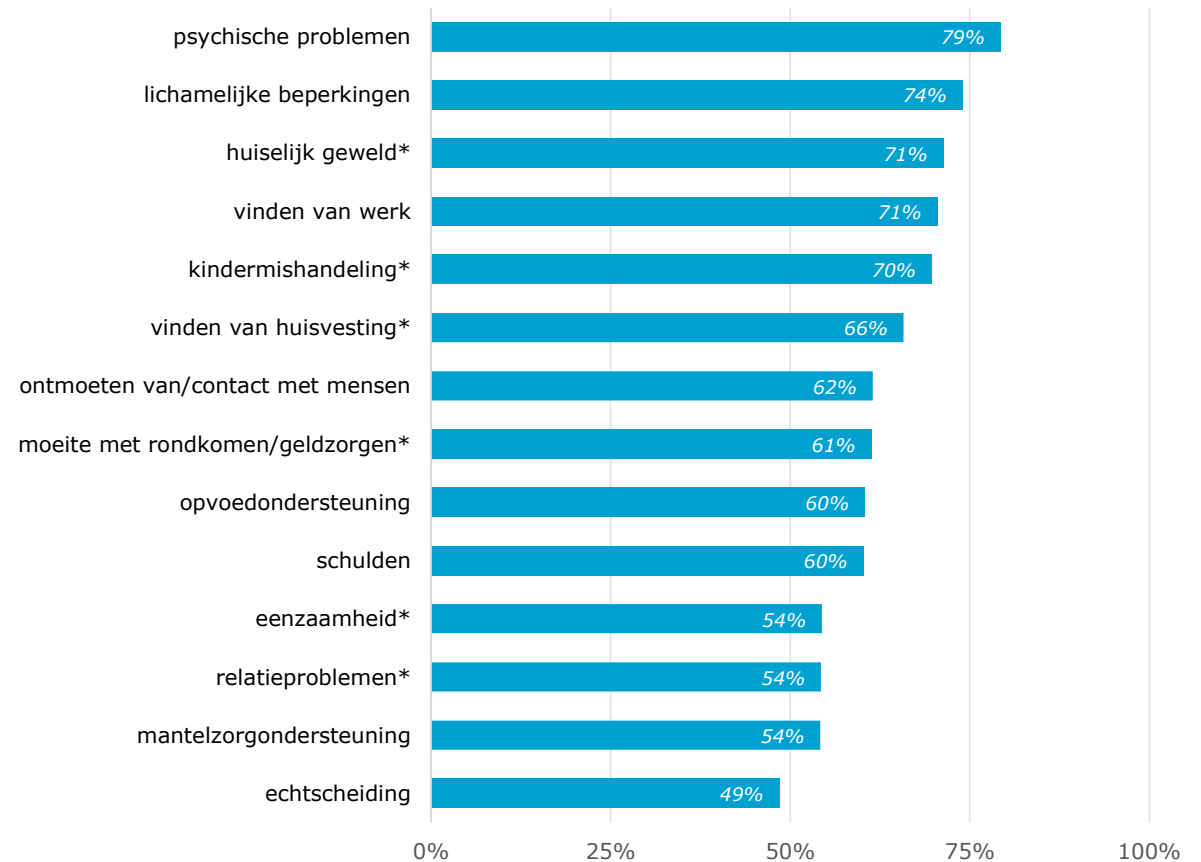
Weg vinden naar professionele hulp

Eigen kracht heeft ook te maken met, indien nodig, de weg weten te vinden naar professionele hulp. Op verschillende gebieden is uitgevraagd of mensen weten waar ze terecht kunnen in het geval dat zij hulp nodig zouden hebben.

In Sliedrecht weten inwoners vooral de instanties op het gebied van psychische problemen (79%), lichamelijke beperkingen (74%), huiselijk geweld en het vinden van werk (beide 71%) goed te vinden. Het minst bekend zijn instanties voor hulp bij problemen rond echtscheidingen (49%); deze bekendheid is relatief laag, maar is wel toegenomen ten opzichte van vier jaar geleden (toen was 40% hiermee bekend).

Behalve deze bekendheidstoename van instanties voor problemen bij echtscheiding, is de bekendheid (ten opzichte van vier jaar geleden) ook toegenomen voor mantelzorgondersteuning en opvoedondersteuning.

De bekendheid is gelijk gebleven voor hulp bij psychische problemen, lichamelijke beperkingen, vinden van werk, ontmoeten van/contact met mensen en schulden. (Naar de overige gebieden in figuur 1.7 is in 2017 niet gevraagd en kan dus geen vergelijking worden gemaakt).

De voorzieningen waar een * achter staat, zijn in voorgaande jaren (2017 en/of 2019) niet gesteld. Voor de beschikbare cijfers over 2017 en 2019 verwijzen we u naar [bijlage B.2](#)

Eigen kracht

Tabel 2 Professionele hulp kunnen vinden, naar doelgroep (%)

hulpgebied	doelgroep	2017	2021
opvoeding	ouders kinderen tot 23 jaar	80	84
mantelzorg	mantelzorgers	56	69
schulden*	mensen die spaargeld moeten uitgeven of mensen met schulden	51	59
echtscheiding	gehuwden/samenwonenden en tweeoudergezinnen	45	41

* Vanwege het beperkte aantal respondenten met schulden in de responsgroep zijn de percentages voor deze groep met grote onzekerheidsmarges omgeven en is de ontwikkeling over de jaren niet vast te stellen.

Professionele hulp kunnen vinden, naar doelgroep

Op de vorige pagina staat weergegeven welk aandeel van alle inwoners van Sliedrecht weet waar ze terecht kunnen voor professionele hulp mocht dat nodig zijn. Echter, niet iedereen hoeft persé van alle voorzieningen op de hoogte te zijn. Daarom is in tabel 3 voor opvoedondersteuning, mantelzorgondersteuning, hulp bij schulden en echtscheiding de bekendheid binnen de doelgroep weergegeven.

De bekendheid met professionele hulp bij opvoedproblemen is onder ouders aanzienlijk hoger dan gemiddeld. Maar liefst acht op de tien ouders (84%) weten waar zij terecht kunnen. Ook de bekendheid met mantelzorg is hoger onder de doelgroep; zeven op de tien mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen (69%).

Voor schulden en echtscheiding zien we dit effect niet. De bekendheid onder de doelgroep is even groot als gemiddeld onder alle inwoners van Sliedrecht.

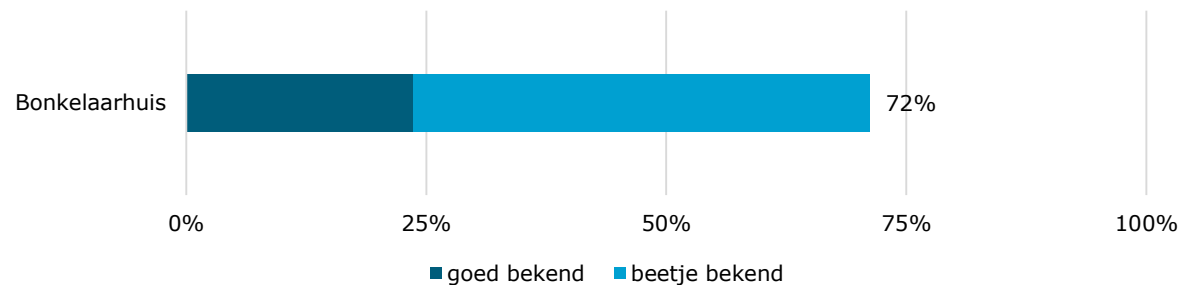
De bekendheid met professionele hulp onder de specifieke doelgroepen is niet veranderd ten opzichte van vier jaar geleden.

Bekendheid Bonkelaarhuis

In hoeverre zijn inwoners bekend met specifieke (hulp)voorzieningen? Sinds oktober 2018 zitten voorzieningen op het gebied van jeugd & gezinshulp, zorg & welzijn en werk & inkomen samen onder één dak in het Bonkelaarhuis. Hiermee dient het Bonkelaarhuis als hét startpunt voor inwoners die informatie, advies of ondersteuning op deze gebieden nodig hebben.

In hoeverre zijn inwoners bekend met het Bonkelaarhuis? Een kwart (24%) zegt hier goed bekend mee te zijn en de helft (48%) een beetje bekend (weet dat het bestaat/heeft er weleens van gehoord). Hiermee zijn in totaal zeven op de tien Sliedrechtse (72%) bekend met het Bonkelaarhuis (figuur 1.8).

1.8 Bekendheid Bonkelaarhuis

Sociaal netwerk

Sociaal netwerk

Inleiding

Hiervoor zagen we dat eigen kracht gaat om 'zelf kunnen'. Dit betekent echter niet dat iemand zijn of haar problemen helemaal alleen moet oplossen. Veel mensen kunnen een beroep doen op hun sociale netwerk van familie, vrienden, buren en bekenden als zij hulp nodig hebben. Sociale netwerken zijn daardoor van grote waarde. Ook professionals en zorgaanbieders zetten de sociale netwerken van inwoners in bij het aanpakken van hulpvragen van deze inwoners.

In dit hoofdstuk bekijken we verschillende thema's die te maken hebben met het sociaal netwerk van de inwoners van Sliedrecht.

Inhoudsopgave

- [Beleving sociale contacten](#)
- [Sociaal isolement](#)
- [Hulp van anderen](#)
- [Gezinssituatie](#)
- [Ouderschap](#)

Sociaal netwerk

Contacten met andere mensen

We hebben de Sliedrechtse gevraagd of zij, naar eigen zeggen, in de afgelopen 12 maanden voldoende contacten hadden met andere mensen. Vier op de tien (39%) beantwoorden deze vraag bevestigend en zeggen dat zij zeker voldoende sociale contacten hadden (zie figuur 2.1). Voor 34% geldt dat zij voldoende contacten hadden, maar graag meer sociale contacten hadden willen hebben. Ruim een kwart (27%) vindt dat hij of zij te weinig contacten had in het afgelopen jaar. Er zijn geen verschillen tussen de verschillende wijken.

We zien een heel ander beeld dan vier jaar geleden. Toen gaf driekwart (77%) aan genoeg contacten te hebben en had slechts 7% naar eigen zeggen onvoldoende sociale contacten. De maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te beperken hebben hier vrijwel zeker een rol gespeeld. Toch heeft dit niet voor iedereen geleid tot een gemis aan sociaal contact.

Sociaal isolement

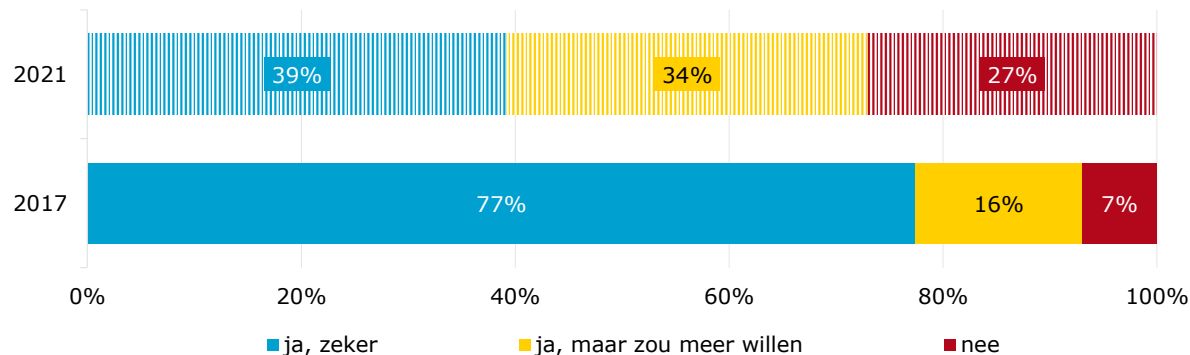
Dat iemand vindt dat hij weinig contacten heeft, betekent niet automatisch dat hij zich sociaal geïsoleerd voelt. Andersom geldt hetzelfde: bij veel contacten kan het toch zijn dat iemand sociaal geïsoleerd is. De behoefte aan meer sociale contacten en sociaal isolement zijn twee verschillende dingen. Bij sociaal isolement gaat het om de aard van de contacten die iemand heeft.

Om sociaal isolement in kaart te brengen, hebben we de methode van het SCP gebruikt. Aan de hand van de antwoorden op zes stellingen (zie figuur 2.3) wordt iemand geclassificeerd als al dan niet sociaal geïsoleerd.

In figuur 2.2 zien we dat 21% wordt gekenmerkt als (enigszins) sociaal geïsoleerd. In 2017 was deze groep even groot. Hoewel we in de subjectieve beleving van het aantal contacten (figuur 2.1) een sterke negatieve ontwikkeling zien, is het aandeel inwoners in sociaal isolement dus niet toegenomen. De groep niet geïsoleerden is echter wel kleiner geworden (van 33% naar 23%). Dit houdt in dat het aandeel inwoners in de groep 'neutraal' is gegroeid (van 48% naar 56%).

Als we de resultaten uitsplitsen naar wijk, zien we dat in Centrum meer inwoners in sociaal isolement leven (18%) dan in West (8%) en Oost (6%) (niet in figuur). Ten opzichte van 2017 is deze groep in Centrum ook twee keer zo groot geworden. In de andere wijken is er geen noemenswaardig verschil met vier jaar geleden.

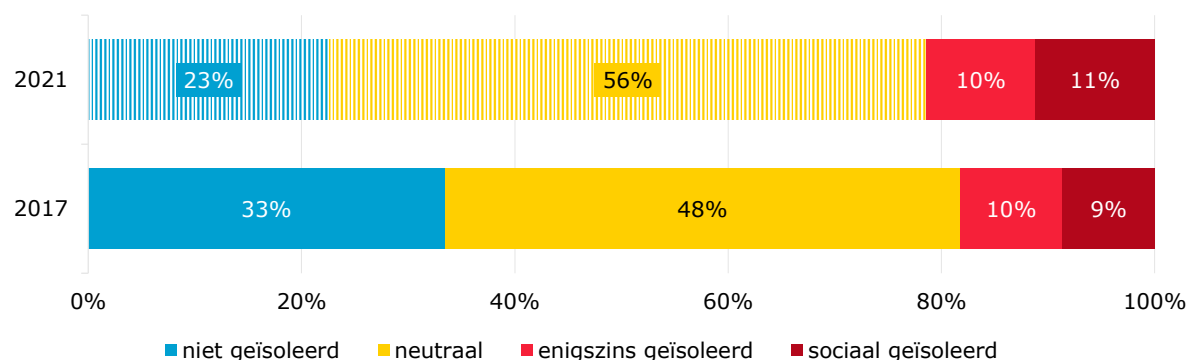
2.1 Voldoende contacten met andere mensen

Toelichting: In het licht van de coronacrisis is de vraagstelling iets aangepast t.o.v. 2017: vraagstelling 2021: Vindt u dat u in de afgelopen 12 maanden voldoende contacten met andere mensen had? vraagstelling 2017: Vindt u dat u voldoende contacten met andere mensen hebt?

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

2.2 Sociaal isolement

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Sociaal netwerk

Stellingen sociaal isolement

Figuur 2.3 geeft de resultaten op de onderliggende stellingen van de sociaal isolementsschaal weer. Het gaat hierbij om de bovenste zes stellingen.

Als we de resultaten vergelijken met 2017 (niet in figuur), zien we met name verschillen op de volgende drie stellingen:

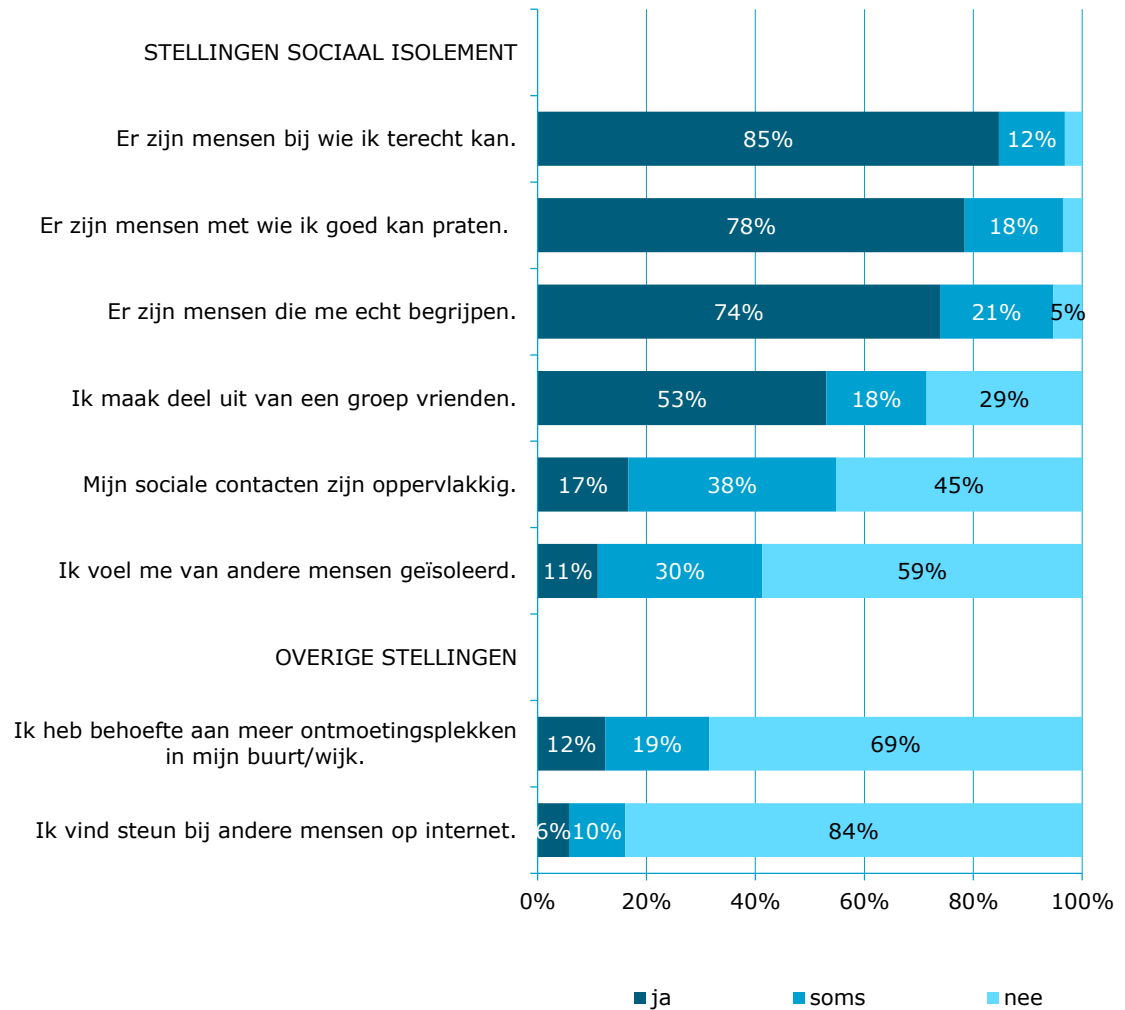
- Er zijn mensen met wie ik goed kan praten.
- Ik maak deel uit van een groep vrienden.
- Ik voel me van andere mensen geïsoleerd.

Overige stellingen over contact met anderen

De onderste twee stellingen in figuur 2.3 behoren niet tot de schaal om sociaal isolement te meten, maar hebben wel betrekking op contact met andere mensen. Zo heeft één op de acht behoefte aan meer ontmoetingsplekken in de buurt of wijk. Dit is meer dan in 2017, toen 7% aangaf hier behoefte aan te hebben.

Een kleine groep van 6% zegt steun te vinden bij anderen op internet, bijvoorbeeld op online forums. Voor de meeste inwoners is dit echter geen bron van steun. Deze stelling is in 2021 voor de eerste keer voorgelegd.

2.3 Stellingen over contact met andere mensen

Sociaal netwerk

Hulp van anderen

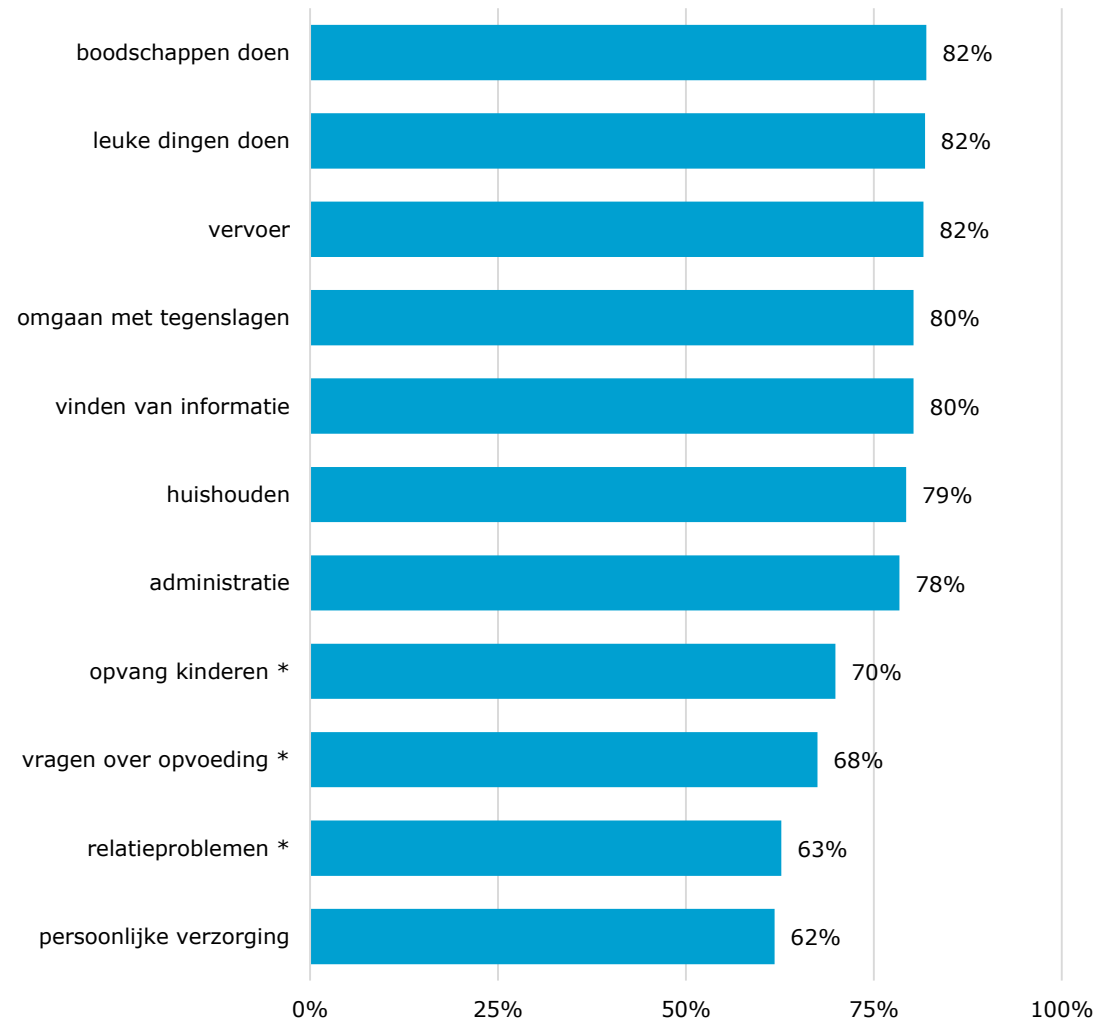
We hebben inwoners gevraagd of zij, indien nodig, een beroep kunnen doen op hun netwerk als het gaat om hulp op verschillende gebieden. Het kan daarbij gaan om praktische ondersteuning in bijvoorbeeld het huishouden, maar ook om emotionele steun, zoals hulp bij het omgaan met tegenslagen.

Veel inwoners kunnen terugvallen op hun sociale netwerk wanneer zij hulp nodig hebben (figuur 2.4). Ook uit onderzoek van het SCP blijkt dat in tijden van adviezen en maatregelen om sociale contacten zoveel als mogelijk te beperken, de bereidheid om andere mensen te helpen nog steeds groot is.¹ Toch is er op elk aspect ook een groep inwoners die hiervoor niet op anderen kan terugvallen. Deze groep varieert van 18% bij 'boodschappen doen' tot 38% bij 'persoonlijke verzorging'.

Voor de meeste aspecten zijn de resultaten vergelijkbaar met 2017.² Voor hulp in het huishouden en hulp bij persoonlijke verzorging is het aandeel inwoners dat hiervoor een beroep kan doen op anderen echter gestegen met respectievelijk 7%punt en 10%punt (niet in figuur).

1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.
2: De aspecten 'vragen over opvoeding', 'relatieproblemen' en 'opvang kinderen' zijn niet voorgelegd in 2017.

2.4 Kent iemand die helpt of kan helpen bij...

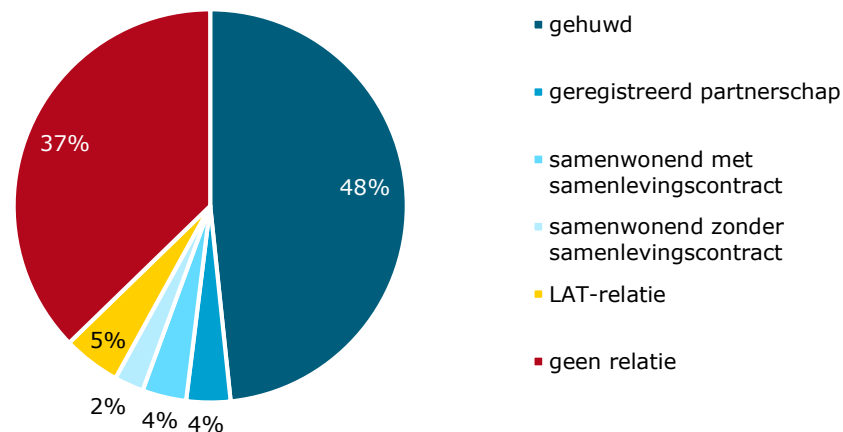
* Inwoners waarbij dit aspect niet van toepassing is zijn hier buiten beschouwing gelaten

Sociaal netwerk

2.5 Soort relatie

Gezinssituatie en ouderschap

Op deze en de volgende pagina zoomen we nader in op relaties, gezinssituatie en ouderschap.

Relaties

Ruim zes op de tien inwoners van Sliedrecht van 18 jaar en ouder hebben een relatie (zie figuur 2.5). De helft is getrouwd. Geregistreerd partnerschap, samenwonend met of zonder samenlevingscontract en de LAT-relatie komen minder vaak voor. Bijna vier op de tien inwoners hebben geen relatie.

Inwoners met een relatie beoordelen deze gemiddeld met een 8,5. Hierbij geeft 85% een rapportcijfer van 8 of hoger, slechts 6% geeft een onvoldoende.

Kinderen

Tweederde van de volwassen Sliedrechters (64%) heeft kinderen. Een kwart (25%) heeft één of meer kinderen in de leeftijd tot 18 jaar (minderjarige kinderen). In figuur 2.6 zien we hoe de gezinssituatie voor deze ouders er uitziet. De meerderheid, te weten 80%, is samen met de vader of moeder van hun kind(eren), 14% is gescheiden van de vader of moeder. Verder heeft 5% adoptie- of pleegkinderen, heeft 4% stiefkinderen en heeft 3% bewust gekozen voor alleenstaand ouderschap. Er zijn meerdere situaties mogelijk per persoon.

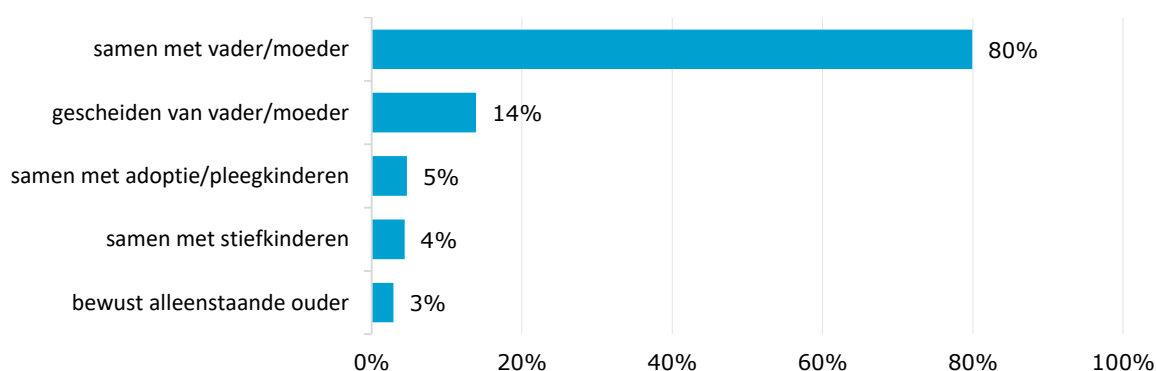
Uit onderzoek van het CBS blijkt dat het aandeel kinderen dat te maken krijgt met een scheiding van hun ouders licht is toegenomen tussen 1999 en 2019. Eind 2019 hadden twee op de tien minderjarige ouders die niet samenwoonden.¹ CBS-cijfers laten ook zien dat steeds meer huishoudens te maken hebben met complexe gezinsverbanden (via stiefrelaties en halfbroers of -zussen). Het aandeel minderjarige kinderen met één of twee stiefouders, stiefbroers of -zussen of halfbroers of -zussen is toegenomen van 10% in 1997 naar 16% in 2017.²

In Sliedrecht geeft 10% van de ouders met minderjarige kinderen aan dat zij in een samengesteld gezin wonen, waarbij één of beide ouders kinderen uit een vorige relatie hebben meegenomen.

1: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/50/iets-meer-kinderen-maakten-scheiding-mee>

2: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/40/ruim-ee-half-miljoen-minderjarigen-in-complexe-gezinsverbanden>

2.6 Gezinssituatie

Toelichting: situatie voor ouders met één of meer kinderen tot 18 jaar, meerdere antwoorden mogelijk

Sociaal netwerk

Ouderlijk gezag

In figuur 2.7 zien we dat de meeste ouders van minderjarige kinderen gezamenlijk gezag hebben over hun kinderen. Slechts 4% heeft eenhoofdig gezag, waarbij het gezag bij één ouder ligt. Een enkeling (1%) heeft geen gezag.

Gezamenlijk ouderschap

Ouders van minderjarige kinderen die samenleven met de vader of moeder van hun kind(eren) beoordelen hun gezamenlijke ouderschap over het algemeen goed. Zij geven gemiddeld een rapportcijfer van 8,3. Acht op de tien geven een 8 of hoger. Slechts 8% geeft een onvoldoende.

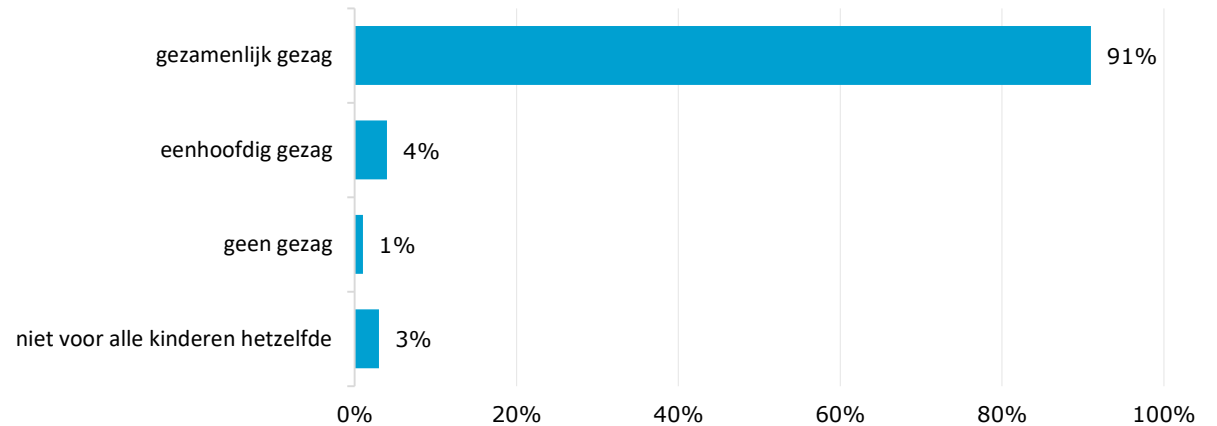
Gedeeld ouderschap

Gescheiden ouders met minderjarige kinderen beoordelen het gedeelde ouderschap met hun ex-partner minder goed. Zij geven gemiddeld een 5,6. Drie van de elf respondenten geven een 8 of hoger, vijf van de elf geven een onvoldoende.¹

We hebben gescheiden ouders ook gevraagd hoe vaak zij contact hebben met hun kinderen. De meesten, zeven van de elf, hebben (bijna) elke dag contact met hun kind(eren). De anderen zien hun kind(eren) een paar keer per week (figuur 2.8).²

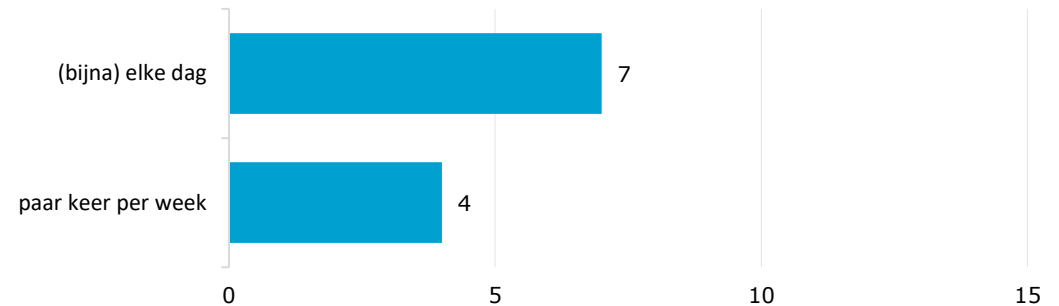
1 & 2: Vanwege het kleine aantal waarnemingen worden deze resultaten weergegeven in absolute aantallen.

2.7 Ouderlijk gezag

Toelichting: situatie voor ouders met één of meer kinderen tot 18 jaar

2.8 Contact gescheiden ouders met kinderen (in absolute aantallen)

Toelichting: situatie voor gescheiden ouders met één of meer kinderen tot 18 jaar, in absolute aantallen

Mantelzorg

Mantelzorg

Inleiding

In het vorige hoofdstuk stond het sociaal netwerk centraal en de mate waarin mensen hierop kunnen terugvallen voor hulp en ondersteuning. Wanneer hulp aan anderen verder gaat dan af en toe een boodschap doen of samen koffie drinken, kan er sprake zijn van mantelzorg. Onder mantelzorg verstaan we:

*"De zorg die iemand geeft aan een bekende uit zijn of haar omgeving, zoals een partner, kind of vriend, als deze persoon voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. Mantelzorg wordt niet betaald."*¹

We definiëren iemand als mantelzorger als hij of zij op dit moment minimaal 8 uur per week zorg biedt en/of de zorg langer duurt dan 3 maanden.²

Mantelzorg ontvangen

In dit hoofdstuk staan de mantelzorgers, oftewel de verleners van zorg, centraal. Aan de andere kant vinden we de ontvangers van zorg. In Sliedrecht gaat het dan om 10% van de inwoners, die naar eigen zeggen mantelzorg ontvangen. We verwachten dat steeds meer inwoners mantelzorg nodig hebben in de toekomst. Prognoses voorspellen dat zowel het aantal als aandeel ouderen in de gemeente de komende jaren toeneemt.³ Daarnaast blijft de overheid aanmoedigen om langer thuis te blijven wonen.

In dit hoofdstuk kijken we naar de groep mantelzorgers in Sliedrecht. Een aantal vragen uit het thema 'mantelzorg' heeft ook meegelopen in de Tussenmeting Monitor Sociaal uit 2019. Waar mogelijk maken we een vergelijking met zowel 2017 als 2019.

Inhoudsopgave

- [Aantal mantelzorgers](#)
- [Wat doen ze?](#)
- [Hulp van anderen, spijzorg en overbelasting](#)
- [Mantelzorgondersteuning](#)

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

1 & 2: Definitie ontleend aan het CBS
3: Primos prognose

Mantelzorg

Mantelzorg gegeven in afgelopen 12 maanden

Een kwart van de inwoners van Sliedrecht geeft aan in de afgelopen 12 maanden mantelzorg te hebben verleend (figuur 3.1). Dit is niet significant anders dan in 2017 en 2019.

Aantal mantelzorgers

In Sliedrecht bestempelen we 22% van de volwassen inwoners als mantelzorger (figuur 3.2). Zij verlenen op dit moment minimaal 8 uur per week zorg en/of zorgen langer dan 3 maanden. Ook hier zien we geen verschillen met de twee voorgaande metingen.

In hoeverre de coronacrisis een rol heeft gespeeld in het verlenen van mantelzorg is moeilijk te zeggen. Uit angst voor besmetting van hun naaste en door de (tijdelijke) bezoekbeperkingen in zorginstellingen, zullen sommige mantelzorgers minder hulp hebben verleend. Vanwege het wegvalen van professionele hulp zullen anderen juist meer zorg op zich hebben genomen. In Sliedrecht zien we alles bij elkaar genomen dus geen verschil in het aandeel mantelzorgers vergeleken met de metingen voor de pandemie.

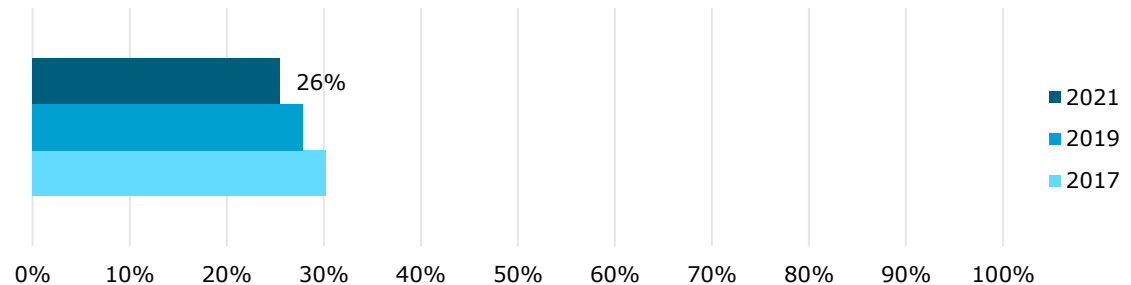
In het vervolg van dit hoofdstuk kijken we alleen naar de mantelzorgers die voldoen aan de hiervoor genoemde definitie (meer dan 8 uur per week en/of minimaal 3 maanden zorgen).

Wie geven mantelzorg?

Uit landelijk onderzoek blijkt dat het aandeel mantelzorgers vooral hoog is onder 45-64 jarigen.¹ Deze groep heeft relatief vaak te maken met hulpbehoevende ouders. Ook in Sliedrecht vinden we de meeste mantelzorgers in deze leeftijdscategorie (niet in figuur). Daarnaast ligt landelijk gezien het aandeel mantelzorgers onder vrouwen hoger dan onder mannen.² Dit zien we niet terug in Sliedrecht. Zowel onder mannen als onder vrouwen is zo'n één op de vijf mantelzorger.

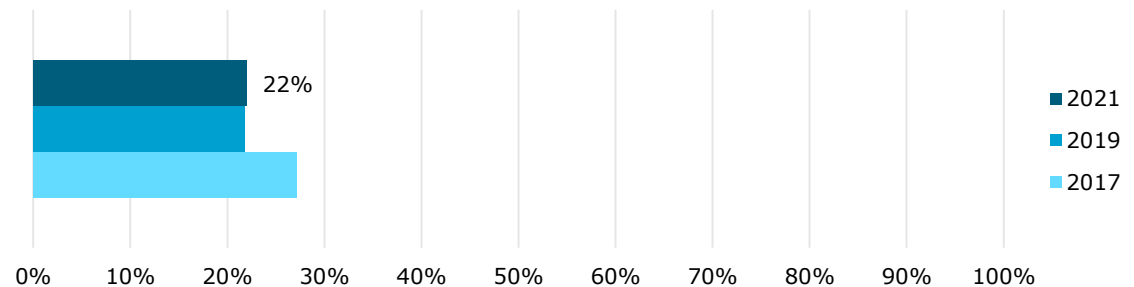
¹ & ²: SCP (2020). Blijvende bron van zorg. Ontwikkelingen in het geven van informele hulp 2014-2019. Den Haag: SCP.

3.1 Mantelzorg gegeven in afgelopen 12 maanden

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2019; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2019.

3.2 Aandeel mantelzorgers

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2019; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2019.

Definitie mantelzorger = iemand die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden mantelzorg verleent

Mantelzorg

Tijd besteed aan mantelzorg

Figuur 3.3 geeft aan hoeveel tijd mantelzorgers per week besteden aan de zorg voor hun naaste(n). De meeste mantelzorgers (67%) besteden maximaal 4 uur per week aan hun zorgtaken. Bijna één op de vijf zorgt meer dan 8 uur per week (17%). Er zijn geen noemenswaardige verschillen met de cijfers uit 2017 en 2019.

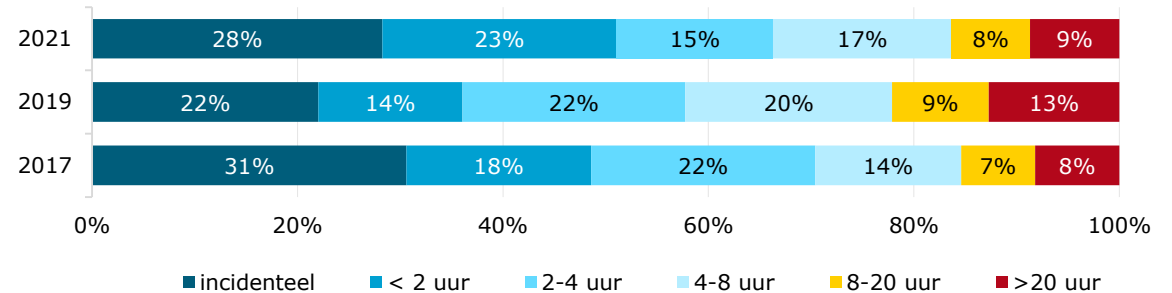
De invloed van de coronacrisis is ook hier moeilijk te bepalen. Uit onderzoek van het SCP komt naar voren dat voor tweederde van de mantelzorgers weinig is veranderd in de hoeveelheid zorg die zij verlenen. De groep die meer is gaan zorgen, is even groot als de groep die minder zorgt.¹ Dit lijken we ook terug te zien in Slidrecht.

Soort mantelzorg

Mantelzorgers kunnen verschillende taken op zich nemen. In figuur 3.4 zien we dat veel mantelzorgers gezelschap en/of emotionele ondersteuning bieden (54%). Ook helpen ze regelmatig bij regeltaken, zoals de financiële administratie of het maken van afspraken (48%), en ondersteunen zij in het huishouden (46%). In 2017 zagen we een vergelijkbaar beeld.

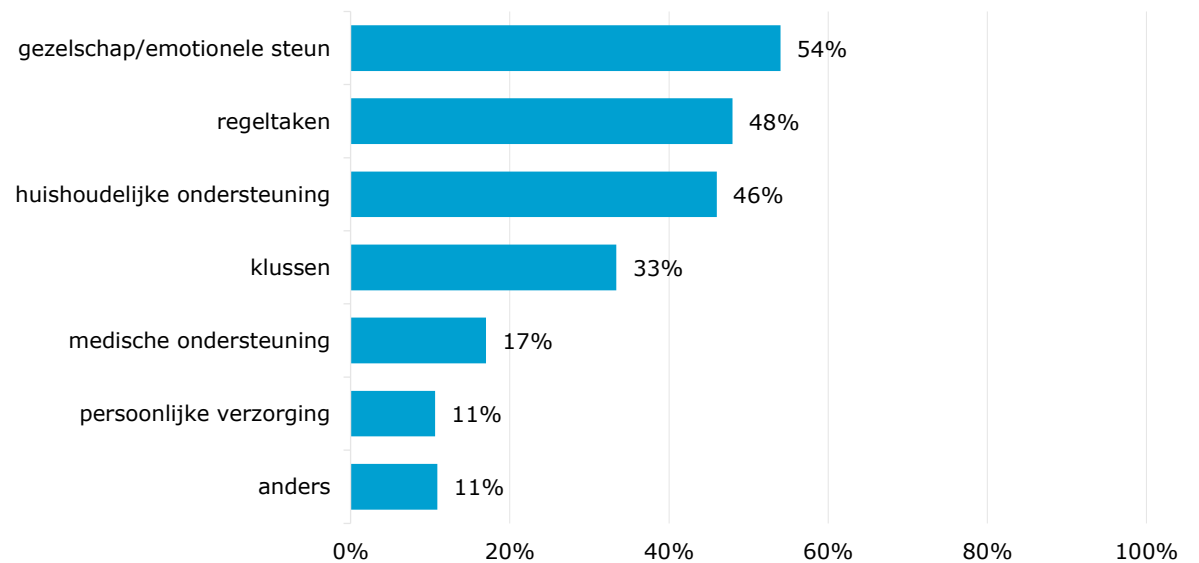
1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.

3.3 Aantal uren mantelzorg per week

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2019; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2019.

3.4 Soort mantelzorg

Toelichting: meerdere antwoorden mogelijk

Mantelzorg

Hulp van anderen

Mantelzorgers staan er vaak niet alleen voor. Zij kunnen hulp krijgen van bijvoorbeeld andere familieleden, vrienden, buren of vrijwilligers. In Sliedrecht zeggen zes op de tien mantelzorgers hulp van anderen te krijgen (figuur 3.5). Dit is vergelijkbaar met de metingen hiervoor.

Spilzorg

Vier op de tien mantelzorgers pakken de zorg voor hun naaste alleen op. Mantelzorgers die er alleen voor staan en meer dan 20 uur per week zorgen, noemen we spilzorgers. Zij zijn de spil in het leven van hun naaste. In de Drechtsteden gaat het om 5% van alle mantelzorgers.¹ Dit komt neer op 1% van alle Drechtstedelingen van 18 jaar en ouder, wat gelijk is aan 2017 en 2019. Hoewel het om een kleine groep gaat, is het risico op overbelasting bij spilzorgers groot.

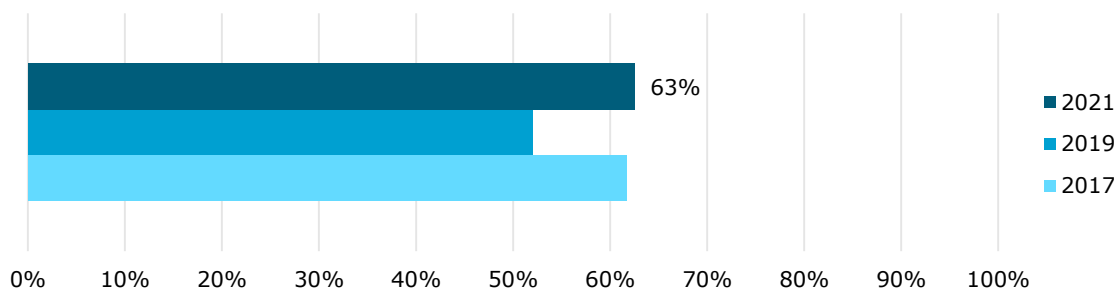
Ervaren belasting

Aan de ene kant kan het geven van mantelzorg een gevoel van voldoening geven bij de mantelzorg. Aan de andere kant kunnen mantelzorgers overbelast raken door het geven van langdurige en/of intensieve zorg. Figuur 3.6 laat zien dat zeven op de tien mantelzorgers in Sliedrecht hun mantelzorgtaken goed kunnen combineren met hun dagelijkse activiteiten. De overige 30% heeft in meer of mindere mate moeite met het combineren van mantelzorgtaken met hun eigen dagelijkse bezigheden. Naar eigen zeggen geldt voor 2% dat zij overbelast zijn geraakt door het geven van mantelzorg. We zien geen verschillen met de meting in 2017.

In ons onderzoek vragen we naar het gemak waarmee de mantelzorgtaken gecombineerd kunnen worden met de gebruikelijke dagelijkse activiteiten. Dit is niet veranderd in vergelijking met vier jaar geleden. Uit landelijk onderzoek van I&O Research komt naar voren dat mantelzorgers de zorg wel als zwaarder ervaren tijdens de coronacrisis. Er is minder hulp van anderen beschikbaar, mantelzorgers zijn bang om hun naaste te besmetten en men heeft minder mogelijkheden voor ontspanning naast de mantelzorg.²

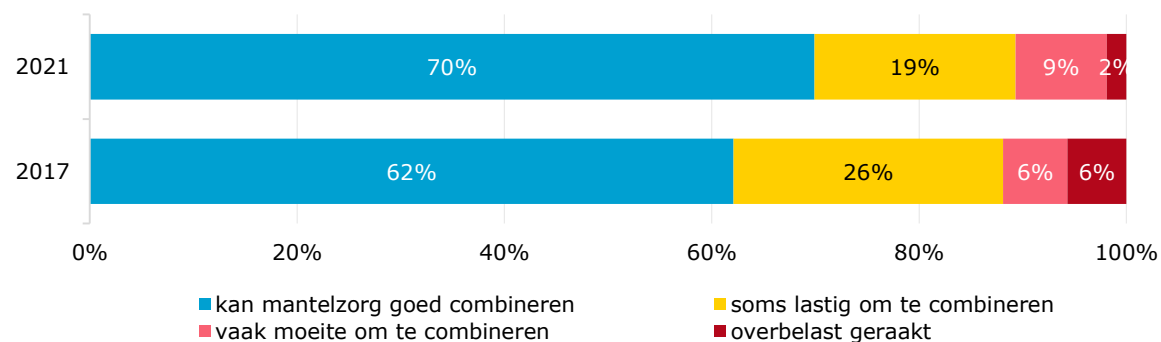
1: Vanwege het lage aantal waarnemingen per gemeente rapporteren we dit cijfer voor de Drechtsteden.
2: I&O Research (2021). Mantelzorg tijdens de coronacrisis. Amsterdam: I&O Research.

3.5 Hulp van anderen

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2019; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2019.

3.6 Ervaren belasting mantelzorgers

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Mantelzorg

Mantelzorgondersteuning

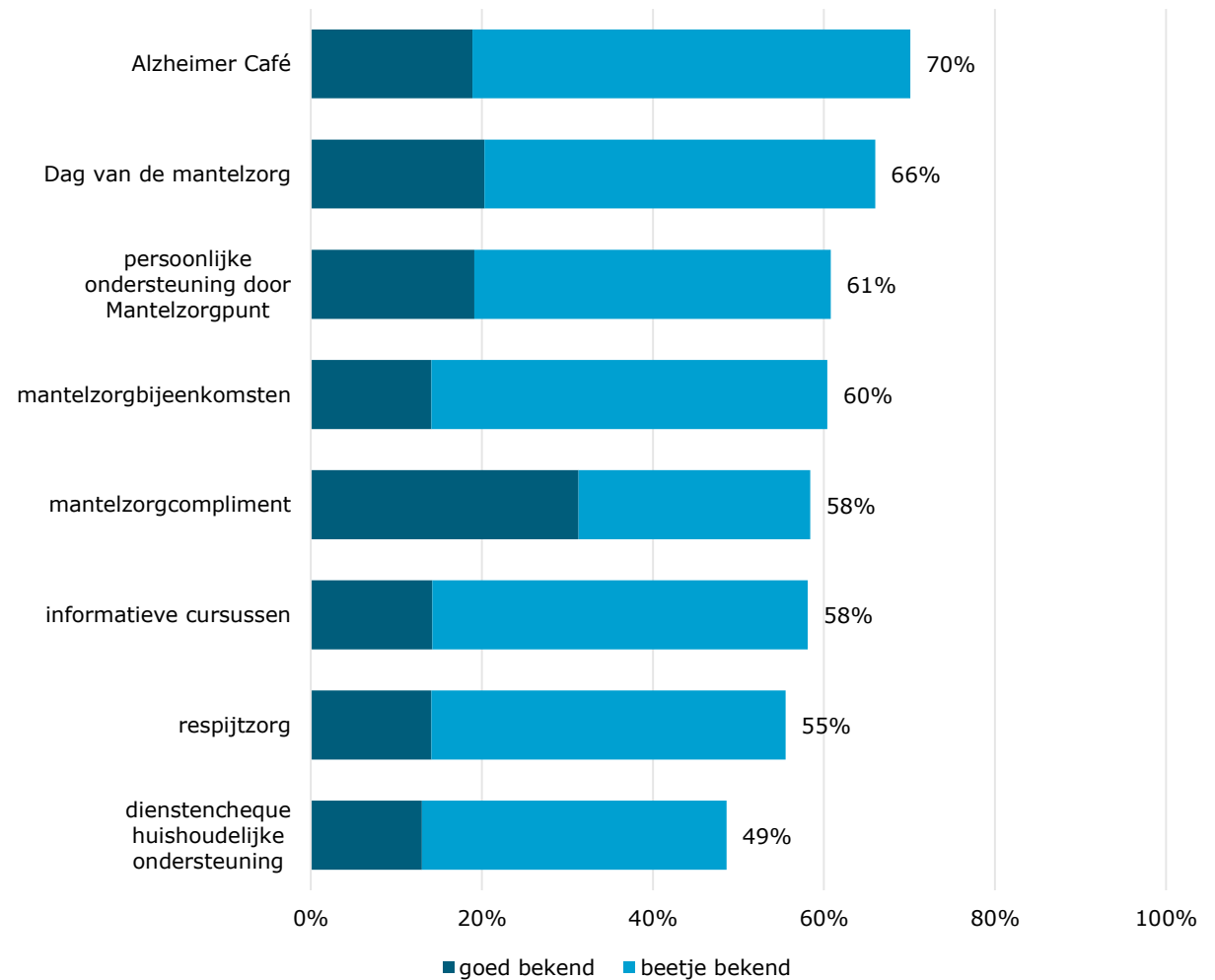
Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ondersteuning van mantelzorgers. Zij zijn vrij om te kiezen welke mogelijkheden zij inzetten om mantelzorgers te informeren en te ondersteunen.

In figuur 3.7 zien we dat alle voorgelegde vormen van mantelzorgondersteuning bekend zijn bij minstens de helft van de mantelzorgers. De bekendheid loopt uiteen van 70% voor het Alzheimer Café tot 49% voor de dienstencheque huishoudelijke ondersteuning. Bij het mantelzorgcompliment valt op dat de groep 'goed bekend' groter is dan bij de andere ondersteuningsmogelijkheden.

Een goede vergelijking met voorgaande metingen is niet mogelijk, omdat de antwoordcategorieën in deze huidige meting zijn gewijzigd.¹ De resultaten uit 2017 en 2019 zijn opgenomen in [tabel B.3](#) in de bijlage.

1: In voorgaande metingen werden de antwoordcategorieën 'ja' en 'nee' gebruikt. In 2021 is de antwoordcategorie 'ja' opgesplitst in 'ja, goed bekend' en 'ja, beetje bekend'.

3.7 Bekendheid mantelzorgondersteuning

Mantelzorg

Gebruik van mantelzorgondersteuning

Slechts 1% van de mantelzorgers zegt gebruik te maken van mantelzorgondersteuning. Dit is vergelijkbaar met de voorgaande metingen. Ook in landelijk onderzoek blijft het gebruik van mantelzorgondersteuning stabiel in de afgelopen jaren.¹

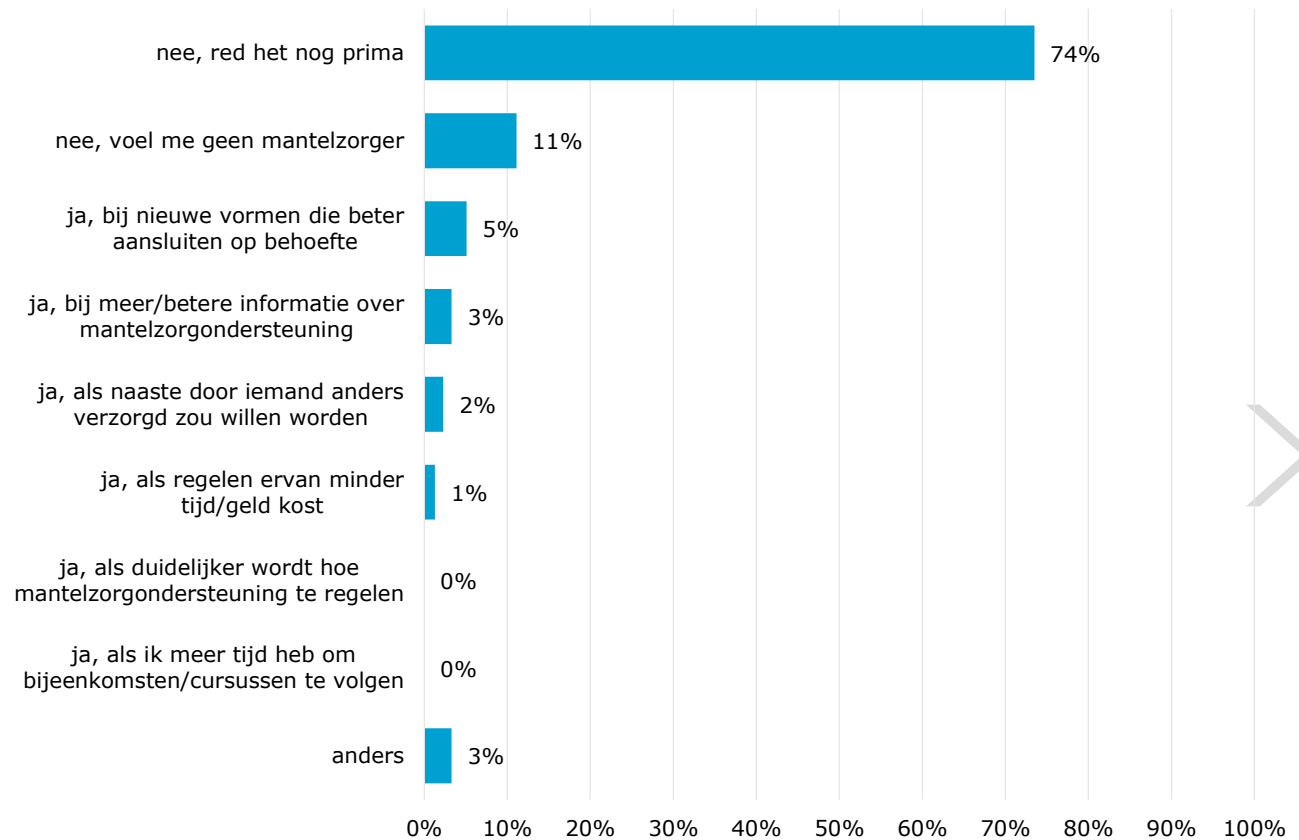
Wil men (meer) gebruik maken van mantelzorgondersteuning?

De vraag is of mantelzorgers meer gebruik van mantelzorgondersteuning zouden willen maken. Figuur 3.8 laat zien dat driekwart van de mantelzorgers het prima redt zonder mantelzorgondersteuning of met de huidige ondersteuning die zij al gebruiken. Daarnaast zegt één op de tien zich geen mantelzorger te voelen. Het merendeel geeft dus aan geen behoefte te hebben aan (meer) mantelzorgondersteuning. Een kleine groep zegt wel meer gebruik te willen maken van ondersteuning. Zij hebben bijvoorbeeld behoefte aan andere vormen van ondersteuning die beter aansluiten bij hun behoefte of wensen meer/betere informatie over het huidige aanbod.

Het gebruik van mantelzorgondersteuning is dus beperkt. Daar tegenover kunnen we stellen dat veel mantelzorgers hier ook geen behoefte aan hebben. Ondersteuning is het meest belangrijk voor degenen die zich het zwaarst belast voelen.

1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.

3.8 Wil men (meer) ondersteuning gebruiken?

Toelichting: meerdere antwoorden mogelijk

Vrijwillige inzet

Vrijwillige inzet

Inleiding

Naast mantelzorg zijn er meer manieren waarop mensen op vrijwillige basis iets voor anderen kunnen betekenen. Bijvoorbeeld door het doen van vrijwilligerswerk.

Vrijwilligerswerk definiëren we als:

*"Werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving."*¹

Het gaat hierbij dus om niet-beroepsmatige participatie in een organisatie.

Naast vrijwilligerswerk kunnen inwoners ook vrijwillig actief zijn in de eigen buurt. In dit hoofdstuk bekijken we deze twee vormen van vrijwillige inzet.

Inhoudsopgave

- Vrijwilligerswerk
- Actief in de buurt

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

1: Definitie ontleend aan het CBS

Vrijwillige inzet

4.1 Vrijwilligerswerk gedaan in afgelopen 12 maanden

Vrijwilligerswerk

Drie op de tien inwoners van Sliedrecht (30%) heeft in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan. Dit percentage ligt significant lager dan in 2017, toen 43% aangaf zich vrijwillig te hebben ingezet. Ook in de wijken West en Oost is de daling significant tussen 2017 en 2021. We verwachten dat de beperkingen tijdens de coronacrisis hier een rol hebben gespeeld. Contacten met anderen werden beperkt en veel sociale activiteiten gingen niet of in aangepaste vorm door. Toch zien we verderop in het [hoofdstuk Effect van de Coronacrisis](#) dat er ook inwoners zijn die aangeven juist meer vrijwilligerswerk te zijn gaan doen tijdens de coronacrisis.

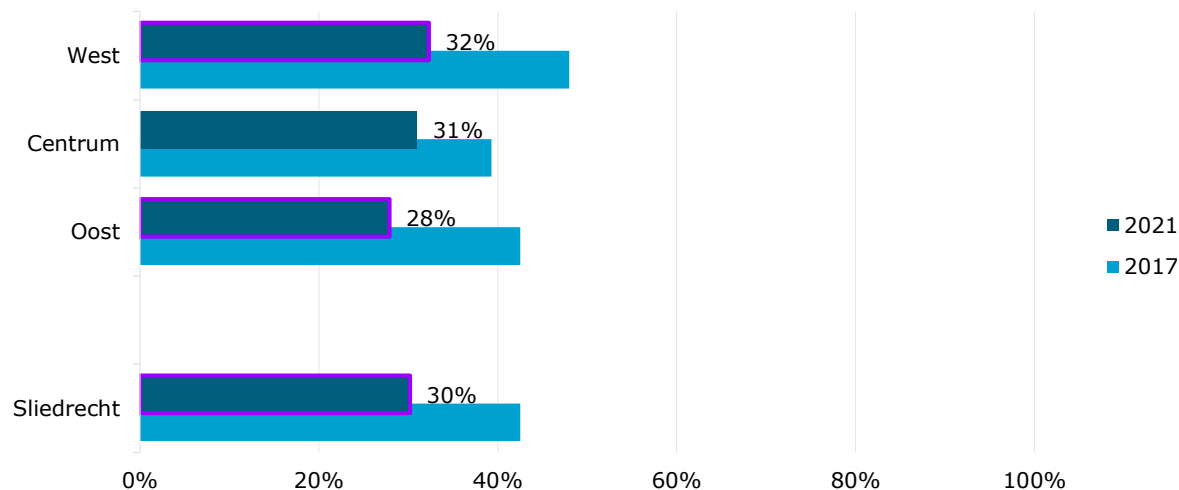
Ook uit landelijke onderzoeken^{1,2} komt naar voren dat Nederlanders tijdens de pandemie over het algemeen minder vrijwilligerswerk deden dan daarvoor. Hoewel we geen exacte vergelijking kunnen maken met deze onderzoeken, zien we wel overal een daling.

Waar doet men vrijwilligerswerk?

De meeste vrijwilligers in Sliedrecht zijn actief bij een godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie (38% van de vrijwilligers niet in tabel), een zorg/welzijnsorganisatie (24% niet in tabel) of een sportvereniging (19% niet in tabel).

In tabel 4.1 hebben we het aandeel vrijwilligers ten opzichte van het totaal aantal inwoners in Sliedrecht weergegeven. Vergeleken met 2017 zien we dezelfde organisaties/verenigingen terug in de top 5. Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet voor een godsdienstige/levensbeschouwelijke organisatie is echter wel noemenswaardig kleiner dan vier jaar geleden.

1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.
2: Cijfers uit het onderzoek Sociale samenhang en welzijn van het CBS.

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2017; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Wijken met een **omcirkeld percentage** scoren in 2021 significant **boven** of **onder** het gemiddelde van Sliedrecht; als er geen omcirkelde percentages staan is er in 2021 dus geen verschil tussen de wijk en het Sliedrechts gemiddelde.

Tabel 4.1 Top 5 vrijwilligerswerk (%)

	2017	2021
godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie	16	↓ 11
zorg/welzijnsorganisatie	10	7
sportvereniging	7	5
school, crèche of peuterspeelzaal	4	5
goed doel / organisatie met maatschappelijk doel	6	4

Toelichting: % van totaal aantal inwoners van Sliedrecht. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die 'ja' antwoorden op de vraag 'Heeft u in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan?'.

Pijltjes wijzen op een significante toename ↑ of afname ↓ t.o.v. 2017; als er geen pijltjes staan is er dus geen verschil met 2017.

Vrijwillige inzet

Vrijwillig actief zijn in de eigen buurt

Naast het doen van vrijwilligerswerk kunnen inwoners ook vrijwillig actief zijn in hun eigen buurt. In tegenstelling tot vrijwilligerswerk, hoeft dit niet altijd plaats te vinden in georganiseerd verband. Dit kan ook zijn het helpen van een eenzame buurtbewoner of het schoonhouden van de straat.

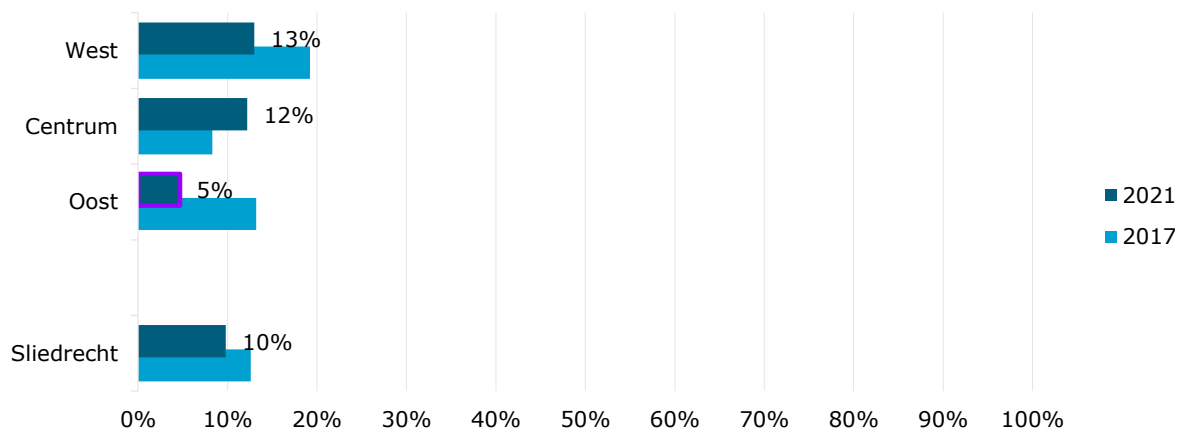
Eén op de tien inwoners van Sliedrecht is in de afgelopen 12 maanden vrijwillig actief geweest in de eigen buurt. In tegenstelling tot vrijwilligerswerk zien we hier geen significante daling ten opzichte van 2017. Als we kijken naar de verschillende wijken is in Oost het aandeel inwoners dat actief is in de buurt wel gedaald (van 13% in 2017 naar 5% in 2021).

Wat doet men in de buurt?

De meeste Sliedrechtse die actief geweest zijn in hun eigen buurt hebben buurtbewoners geholpen die dat nodig hadden. Bijvoorbeeld door even langs te gaan, boodschappen te doen of toe te zien op de kinderen (62% van de actieven niet in tabel). Een kwart (48% niet in tabel) heeft schoongemaakt, opgeruimd of groen bijgehouden in de buurt.

Ook hier hebben we deze cijfers afgezet tegen de totale bevolking in Sliedrecht (tabel 4.2). Er zijn geen noemenswaardige verschillen met 2017.

4.2 Vrijwillig actief geweest in de buurt

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2017; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Wijken met een **omcirkeld percentage** scoren in 2021 significant **boven** of **onder** het gemiddelde van Sliedrecht; als er geen omcirkelde percentages staan is er in 2021 dus geen verschil tussen de wijk en het Sliedrechts gemiddelde.

Tabel 4.2 Top 3 actief zijn in de buurt (%)

	2017	2021
buurtbewoners helpen die dat nodig hebben	6	6
buurt schoonmaken, opruimen of groen bijhouden	3	5
contact met gemeente over de buurt	2	2

Toelichting: % van totaal aantal inwoners van Sliedrecht. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die 'ja' antwoordden op de vraag 'Bent u in de afgelopen 12 maanden in uw buurt vrijwillig actief geweest?'.

Pijltjes wijzen op een significante toename ↑ of afname ↓ t.o.v. 2017; als er geen pijltjes staan is er dus geen verschil met 2017.

Participatie

Participatie

Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we naar participatie, ofwel: meedoen in de samenleving. Het uitgangspunt is dat dit voor iedereen geldt, ongedacht leeftijd, geslacht, beperking enzovoort. Meedoen in de samenleving draagt bij aan meer sociale contacten en eigen kracht. Movisie omschrijft participatie als volgt:

"Het hebben van werk, het volgen van onderwijs, het verrichten van vrijwilligerswerk en betrokken zijn bij leefbaarheid van de eigen omgeving"

In de volgende pagina's behandelen we allereerst de indexscore Participatie. Deze index geeft een algeheel beeld van de mate waarin inwoners van Sliedrecht participeren in hun gemeente. Daarna gaan we meer in detail in op enkele aspecten van participatie. Vrijwillige inzet valt eveneens onder participatie maar hebben we in het vorige hoofdstuk al in kaart gebracht.

Inhoudsopgave

- [Indexscore Participatie](#)
- [Lidmaatschap van verenigingen en organisaties](#)
- [Activiteiten binnen en buiten verenigingsverband](#)
- [Sportfrequentie](#)

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

Participatie

5.1 Index Participatie

Index Participatie

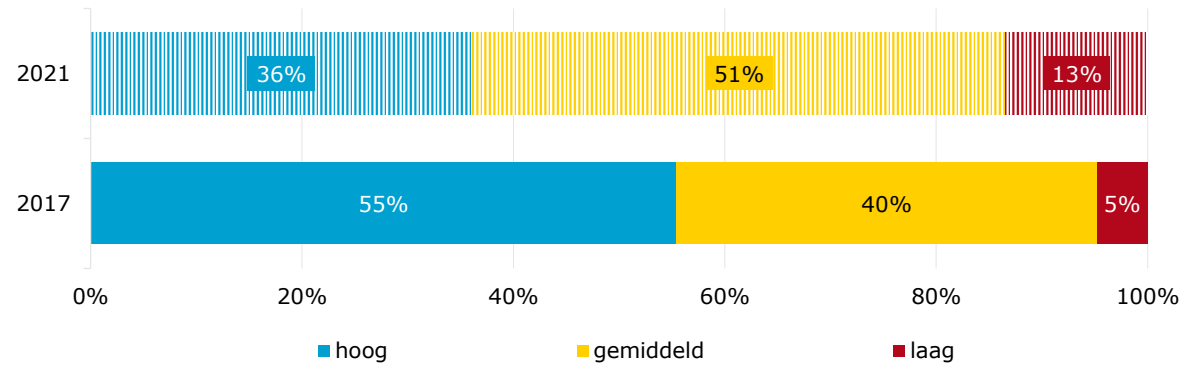
Net als voor Eigen Kracht hebben we een indexscore ontwikkeld die een algeheel beeld geeft van de participatie van inwoners van Sliedrecht. Zie figuur 5.1 hiernaast. De indexscore wordt opgebouwd door een aantal onderwerpen samen te nemen, zie het blauwe blok onderaan deze pagina. De hoogte van de indexscore bepaalt vervolgens in welke groep iemand valt:

<3=laag >3 en <7= gemiddeld >7 =hoog

De gemiddelde indexscore is in 2021 met 5.7 significant lager dan in 2017 (7.0). In figuur 5.1 is dit bijvoorbeeld terug te zien in de ruime verdubbeling van de groep die 'laag' scoort. De groep die 'hoog' scoort, is juist fors kleiner. Dit lijkt een logisch gevolg van de beperkingen door de coronacrisis (zie ook het volgende hoofdstuk).

Zes van de tien Sliedrechtse (61%, niet in figuur) hebben betaald werk of volgen een opleiding. Elf procent volgt een studie of gaat naar school, iets meer dan in 2017.

Op andere plekken in de rapportage zien we hoe de verschillende componenten van de index zich ontwikkelden tussen 2017 en 2021. Drie van de vijf onderdelen wijken significant af van 2017 en leiden tot de daling in de Indexscore Participatie. Dit geldt voor 'activiteiten ondernemen', 'subjectieve beleving aantal contacten' en 'vrijwilligerswerk'.

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Indexscore 'Participatie'

Onderwerpen die gezamenlijk de index bepalen:

- activiteiten ondernemen
- sociaal isolement
- subjectieve beleving aantal contacten
- werk/opleiding
- vrijwilligerswerk

Passieve participatie (zoals niet-actief lidmaatschap van verenigingen of het steunen van organisaties) sluiten we uit, omdat mensen hiervoor niet altijd de deur uit hoeven of in contact hoeven te treden met anderen.

Toelichting: het gaat in dit onderzoek om inwoners van 18 jaar of ouderen die zelfstandig wonen. Een uitgebreide beschrijving van de indexscore vindt u in de bijlage.

"Ik doe vrijwilligerswerk in een kringloopwinkel"

Inwoner van Sliedrecht

Participatie

5.2 Index: aandeel laag participerende inwoners per wijk

Inwoners die weinig participeren

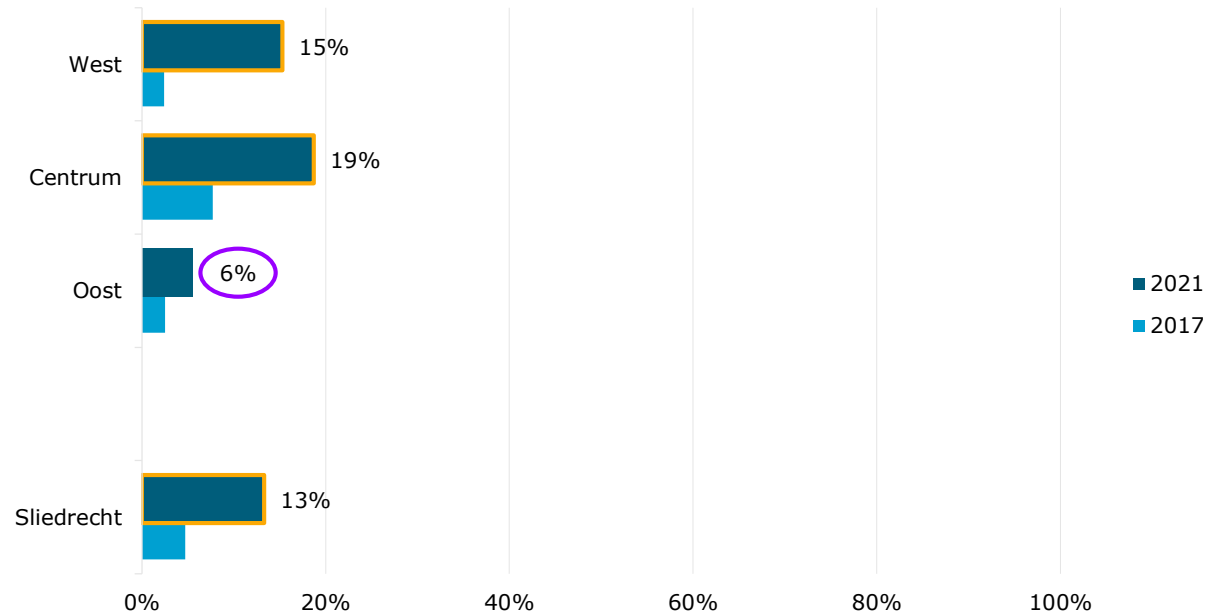
Lage participatie duidt op een meer kwetsbare groep mensen. Deze groep is in 2021 bijna verdrievoudigd ten opzichte van 2017.

In figuur 5.2 is de groep Sliedrechters die laag scoort uitgesplitst naar wijk.

De wijken West en Centrum volgen ongeveer hetzelfde patroon als Sliedrecht als geheel en hebben allen te maken met een toename in het aandeel laag participerende inwoners.

De wijk Oost wijkt af van het Sliedrechts gemiddelde met slechts 6% laag participerende inwoners. En dat is een verdubbeling vergeleken met 2017 voor die wijk (maar is niet statistisch significant).

Er zijn verschillende redenen voor het feit dat de participatie in de ene wijk lager ligt dan in de andere. Dit is mede afhankelijk van de samenstelling en kenmerken van de wijk. In de volgende pagina bekijken we de relatie tussen een aantal persoonskenmerken en de mate van participatie.

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2017; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Wijken met een **omcirkeld percentage** scoren in 2021 significant **boven** of **onder** het gemiddelde van Sliedrecht; als er geen omcirkelde percentages staan is er in 2021 dus géén verschil tussen de wijk en het Sliedrechts gemiddelde.

Participatie

Tabel 5.1 Participatie naar achtergrondkenmerken (%)

Participatie naar opleiding, ervaren gezondheid en leeftijd

In de tabel hiernaast staan de drie achtergrondkenmerken die het meest bepalend zijn voor de mate van participatie van Sliedrechters in volgorde van belangrijkheid. We zien hoe opleiding, ervaren gezondheid en leeftijd samenhangen met de score op de participatie index.

Wat maakt dat iemand weinig, gemiddeld of veel participeert? Uit onze analyse blijkt dat opleiding de grootste invloed heeft op de mate waarin iemand uit Sliedrecht participeert. Bijna drie op de tien Sliedrechters (31%) zonder opleiding of met hooguit basisonderwijs heeft een lage score op de participatie index, tegenover 5% van de hoogst opgeleiden. De meeste participatie zien we bij de hoog opgeleiden, 52% van de Hbo/wo opgeleiden heeft een hoge score op de participatie-index.

Na opleiding is de ervaren gezondheid de factor van belang voor de mate van participatie. Hoe beter iemand zijn eigen gezondheid ervaart, hoe meer hij/zij participeert. Van de mensen met een zeer goede ervaren gezondheid is dat 38% tegenover 19% van de Sliedrechters met een (zeer) slecht ervaren gezondheid.

Ook leeftijd heeft invloed op iemands participatie. De 18 tot 34 jarigen participeren het meest (50% heeft een hoge score) en de 65+ers het minst (16% heeft een hoge score).

In tabel 5.1 ziet u alles op een rij:

- Hoe hoger de opleiding, hoe meer participatie
- Hoe hoger de ervaren gezondheid hoe meer participatie.
- Hoe jonger, hoe meer participatie.

	score op index Participatie		
	laag	gemiddeld	hoog
gemiddelde Sliedrecht	13	51	36
opleiding			
geen opleiding/basisonderwijs	31	56	13
vmbo, mavo, mulo, lbo/mbo1	26	58	16
mbo 2, 3 of 4/havo, vwo, hbs, mms	9	51	40
hbo/wo	5	43	52
ervaren gezondheid			
zeer goed	13	49	38
goed	7	51	42
gaat wel	25	46	29
(zeer) slecht	29	52	19
leeftijd			
18-34	3	47	50
35-64	16	49	35
65+	24	60	16

Participatie

5.3 Lidmaatschap vereniging of organisatie per wijk

Lidmaatschap vereniging of organisatie

In de figuur 5.3 hiernaast staat voor Sliedrecht als geheel en per wijk hoeveel procent van de mensen lid is van een vereniging of organisatie. In Sliedrecht als geheel en in de wijk Oost is de stijging ten opzichte van 2017 significant.

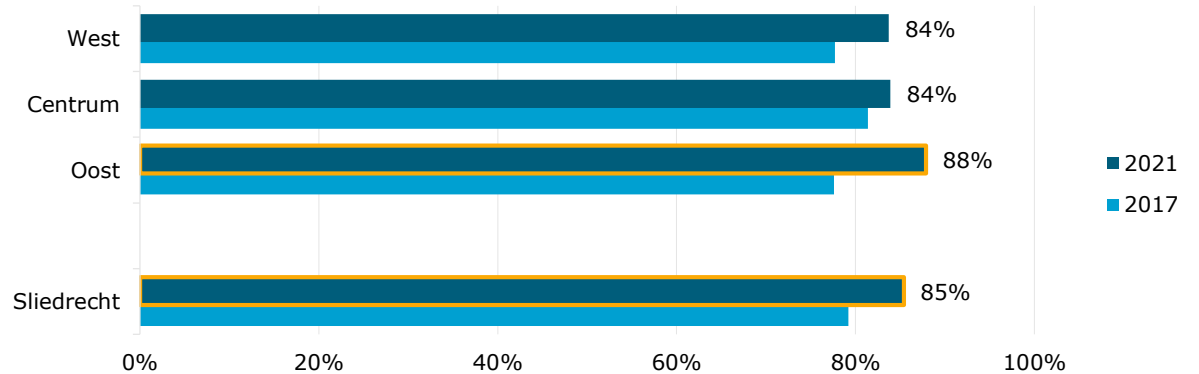
Lidmaatschap van een vereniging of organisatie kan zorgen voor een hechte band met anderen, waardoor men kan rekenen op hulp en steun van anderen. Hiervoor is een actieve verenigingsparticipatie echter wel belangrijk.¹

Echter, 57% procent van de mensen geeft aan de afgelopen 12 maanden (bijna) nooit activiteiten in verenigingsverband te hebben ondernomen (zie ook figuur 5.5 volgende dia). Dit is een forse stijging ten opzichte van in 2017 toen dit aantal nog 33% was.

Dit is waarschijnlijk een gevolg van de coronapandemie. Uit een vragenlijstonderzoek van RaboResearch uitgezet in augustus 2020 onder 2.000 mensen blijkt dat het overgrote deel minder of nauwelijks bij de vereniging is geweest.² Het betrokken zijn bij een vereniging hangt samen met een rijker sociaal leven en betrokkenheid bij de eigen leefomgeving (buurt, wijk, gemeente). Het is aannemelijk dat dit samenhangt met (de beleving van) sociale contacten en eenzaamheid zoals deze eerder zijn beschreven.

1: Lidmaatschap en deelname verenigingen. Kloosterman, R. & M. Coumans. CBS, Den Haag/Heerlen, 2014

2: Verenigingsleven hangt samen met welzijn, maar staat onder druk door corona. Hardeman, Sjoerd, Carlijn Prins, en Nic Vrieselaar.

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2017; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Wijken met een **omcirkeld percentage** scoren in 2021 significant **boven** of **onder** het gemiddelde van Sliedrecht; als er geen omcirkelde percentages staan is er in 2021 dus géén verschil tussen de wijk en het Sliedrechts gemiddelde.

Participatie

5.4 Top 5 lidmaatschap vereniging/organisatie

	2017	2021
kerk/moskee	47	42
bibliotheek	30	26
overige sportaanbieders	-	24
sportvereniging	31	↓ 18
organisatie met maatschappelijk doel	12	15

Toelichting: % van totaal aantal inwoners Sliedrecht;

- = niet voorgelegd in 2017

pijltjes wijzen op een significante toename ↑ of afname ↓ t.o.v. 2017; als er geen pijltjes staan is er dus geen verschil met 2017

Lidmaatschap vereniging/organisatie

In totaal is 85% van de Sliedrechtse van 18 jaar en ouder lid van een vereniging/organisatie. Dit is meer dan in 2017 (79%).

In tabel 5.4 hiernaast staat de top 5 meest voorkomende verenigingen/organisaties waar inwoners lid van zijn.

Er zijn geen noemenswaardige veranderingen ten opzichte van 2017. Uitzondering hierop is het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging. Dit aandeel nam wel aanzienlijk af van 31% in 2017 tot 18% in 2021. Landelijk was 22% van de volwassenen eind 2020 lid van een sportvereniging¹.

Omdat het lidmaatschap bij overige sportaanbieders, zoals een fitnesscentrum, in 2017 niet en in 2021 wel is uitgevraagd is de daling bij sportverenigingen waarschijnlijk hier mede debet aan. Op de volgende pagina wordt verder ingegaan op de sportfrequentie.

Activiteiten doen

Naast activiteiten in verenigingsverband kunnen mensen ook andere activiteiten samen doen, zoals samen koffie drinken, samen koken of een uitstapje maken. In figuur 5.5 en 5.6 staat hoe actief inwoners binnen en buiten verenigingsverband zijn.

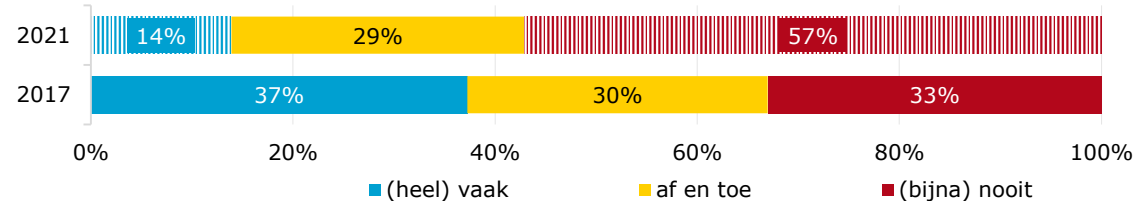
Duidelijk zichtbaar is de afname in activiteit voor de groep inwoners die (heel) vaak activiteiten onderneemt in verenigingsverband vergeleken met 2017. De groep die (bijna) nooit activiteiten in verenigingsverband doet, is juist sterk gestegen.

De activiteiten buiten verenigingsverband worden in dezelfde mate ondernomen vergeleken met 2017.

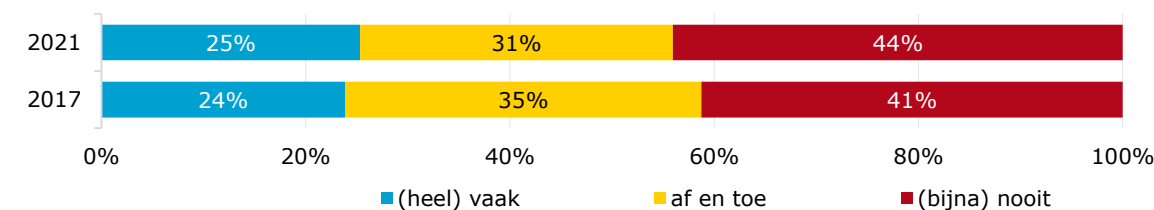
Ook hierbij is aannemelijk dat de coronacrisis van invloed is. Het past hierbij dat de impact op activiteiten in verenigingsverband daarbij groter is dan daarbuiten.

1: Dool, R. van den (2021). Sportdeelname en lidmaatschap 2012-2020, factsheet 2021/20. Mulier instituut, Utrecht.

5.5 Activiteiten in verenigingsverband doen: afgelopen 12 maanden

5.6 Activiteiten buiten verenigingsverband doen: afgelopen 12 maanden

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Participatie

5.7 Sportfrequentie in de afgelopen 12 maanden

Sport

In de pagina hiervoor hebben we gezien dat 24% van de Sliedrechtse lid is van een 'overige sportaanbieder' (zoals een sportschool) en/of een sportvereniging (18%). Uiteraard sporten mensen ook buiten verenigingsverband.

Figuur 5.7 laat de sportfrequentie van inwoners zien volgens de volgende definitie:

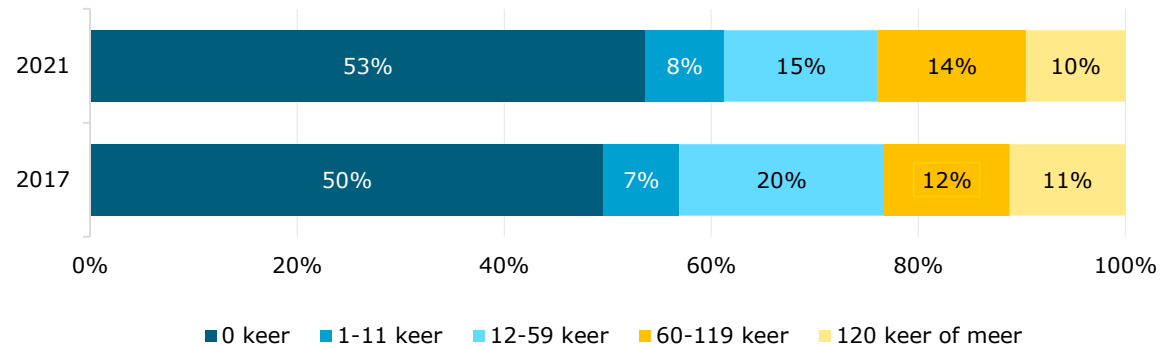
"Het gaat om activiteiten die u in de afgelopen twaalf maanden heeft gedaan volgens gebruiken en regels uit de sportwereld. U moet dus denken aan bijvoorbeeld voetbal, badminton, fitness, toerfietsen en schaken, maar niet aan yoga, tuinieren, puzzelen of fietsen naar het werk of naar de supermarkt. Sporten die u tijdens de vakanties heeft beoefend, tellen wel mee."

Uit het onderzoek van het RIVM¹ naar sport- en beweeggedrag in 2020 blijkt dat 30 tot 50 procent van de bevolking aangeeft dat ze tijdens de coronacrisis minder zijn gaan sporten/bewegen.

Ruim 5 van de 10 inwoners van Sliedrecht zegt niet te hebben gesport in het afgelopen (corona) jaar. Maar deze groep was, net als voor de andere sportfrequenties, ongeveer even groot als in 2017. Uit deze cijfers is niet af te leiden dat de coronamaatregelen voor een wijziging in sportgedrag heeft gezorgd.

De invloed van leeftijd op sportfrequentie is in Sliedrecht beperkt; alleen binnen de sportfrequentie van 60-119 keer is te zien dat de jongere groep (18-34 jaar) meer vertegenwoordigd is dan de oudste groep (65+).

1: Duijvestijn, M. et al. (2021). Sport- en Beweggedrag in 2020. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Effect van de Coronacrisis

Effect van de Coronacrisis

De invloed van de coronapandemie

We zagen in het vorige hoofdstuk dat de coronacrisis invloed heeft gehad op de participatie mogelijkheden en het gedrag van mensen in Sliedrecht. De coronacrisis heeft dus invloed gehad op het sociaal functioneren van mensen.

Bij de open vragen over mantelzorg en vrijwilligerswerk bijvoorbeeld geven respondenten aan dat corona een negatieve invloed heeft gehad op hun activiteiten en zorg verlenende handelingen naar anderen. Aan het einde van de vragenlijst was er ruimte voor opmerkingen. Ook daar troffen we opmerkingen aan die betrekking hadden op de coronaepidemie. Zo schreef iemand: "Door corona wordt je leven heel anders. Je kunt niet zomaar bij iemand op bezoek gaan en ook het verenigingsleven en kerkbezoek ligt stil."

De impact van de coronaepidemie op de contacten die mensen hadden met de personen uit hun sociale netwerk (familie en vrienden) en het voorkomen van gevoelens van eenzaamheid worden verderop in dit hoofdstuk beschreven.

Invloed op werk

Op het gebied van werk is het beeld niet helemaal duidelijk. Al heeft bijna de helft van de Sliedrechtters in de werkzame leeftijd zijn of haar werk behouden; 44% lijkt geen antwoordcategorie te hebben gevonden voor zijn of haar situatie, hetgeen moeilijk verder te duiden is. Wel duidelijk is dat slechts 4% zijn baan is kwijt geraakt, 2% heeft tijdelijk ander werk gevonden en voor 3% is het onzeker op werkgebied.

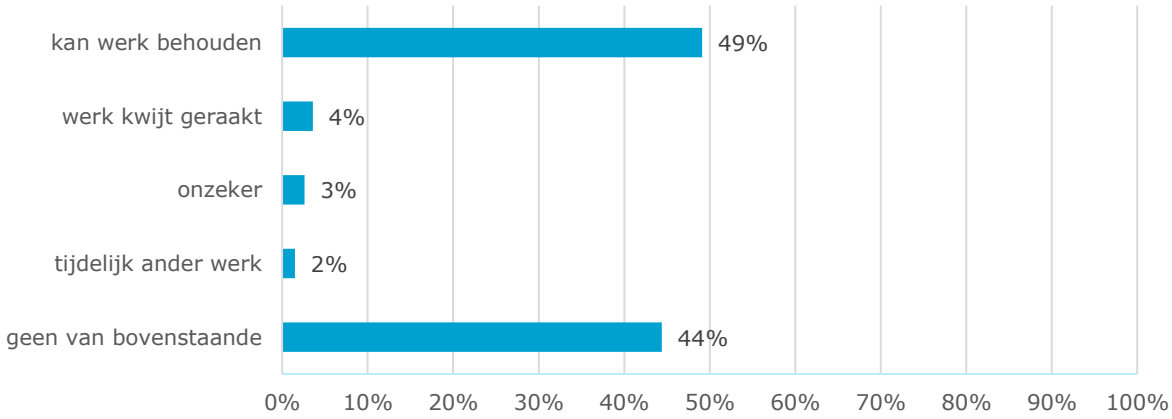
Invloed op financiën

In Sliedrecht heeft het grootste deel van de volwassenen in de werkzame leeftijd geen verandering meegemaakt in hun financiën tijdens de coronacrisis (80%). Voor één op de tien (11%) gold dat hun financiën verslechterden door de coronacrisis. Er is ook een klein deel dat aangaf dat hun financiën verbeterden (9%).

Het Sociaal Cultureel Planbureau¹ constateert in een onderzoek over de effecten van de coronacrisis dat een verslechtering van de financiële situatie vooral voorkomt bij mensen die al een laag inkomen hadden. Dit effect zien we ook in Sliedrecht terug. Onder Sliedrechtters die hun inkomen typeren als minimuminkomen/bijstandsniveau verslechterde bij 16% hun inkomen. Bij degenen die hun spaargeld moesten aanspreken of schulden moeten maken, zag 20% hun financiële positie verslechteren door de coronacrisis.

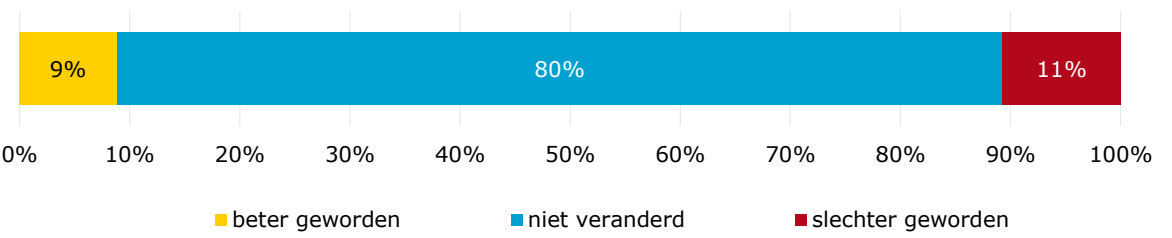
1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.

6.1 Invloed op werk

Toelichting: % van werkzame inwoners in Sliedrecht van 18-68 jaar, meerdere antwoorden mogelijk

6.2 Invloed op financiën

Toelichting: % van werkzame inwoners in Sliedrecht van 18-68 jaar

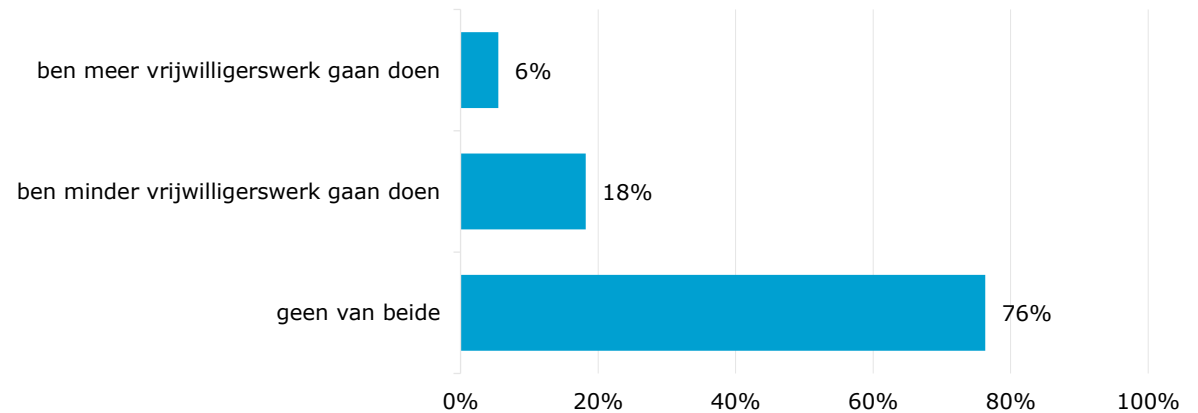

Vrijwillige inzet tijdens de coronacrisis

Sinds het uitbreken van de pandemie heeft de overheid ons in meer of mindere mate beperkingen opgelegd met betrekking tot sociale activiteiten en het ontmoeten van andere mensen. De mogelijkheden voor het doen van vrijwilligerswerk werden hierdoor kleiner. Aan de andere kant hielden sommigen juist meer vrije tijd over door het wegvallen van bestaande activiteiten of werk. Hoe heeft de coronacrisis invloed gehad op de vrijwillige inzet van Sliedrechtters?

Bijna een op de vijf inwoners (18%) zegt door het uitbreken van de coronacrisis minder vrijwilligerswerk te hebben gedaan dan normaal. Daar tegenover staat 6% die aangeeft juist méér vrijwilligerswerk te zijn gaan doen door de epidemie. De reden hiervoor is niet uitgevraagd in dit onderzoek, maar wellicht hadden zij meer tijd om zich vrijwillig in te zetten of waren ze meer gemotiveerd. Voor driekwart heeft de coronacrisis geen invloed gehad op de hoeveelheid vrijwilligerswerk die zij verrichtten.

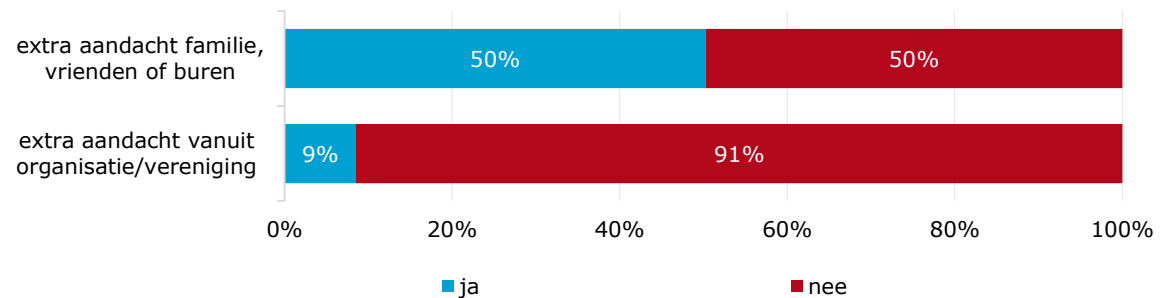
6.3 Vrijwilligerswerk in de coronacrisis

Extra aandacht voor anderen

Tijdens de coronacrisis ontstonden er groepen mensen die meer aandacht of hulp nodig hadden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om mensen die besmet raakten met het virus of in sociaal isolement raakten. Nieuwe initiatieven om kwetsbaren te helpen werden opgericht. De helft van de Sliedrechtters geeft aan familie, vrienden of burens te hebben geholpen die extra hulp of aandacht nodig hadden door de coronacrisis. Eén op de tien heeft zich vanuit een organisatie of vereniging vrijwillig ingezet voor mensen die extra hulp of aandacht nodig hadden.

6.4 Extra aandacht voor anderen in de coronacrisis

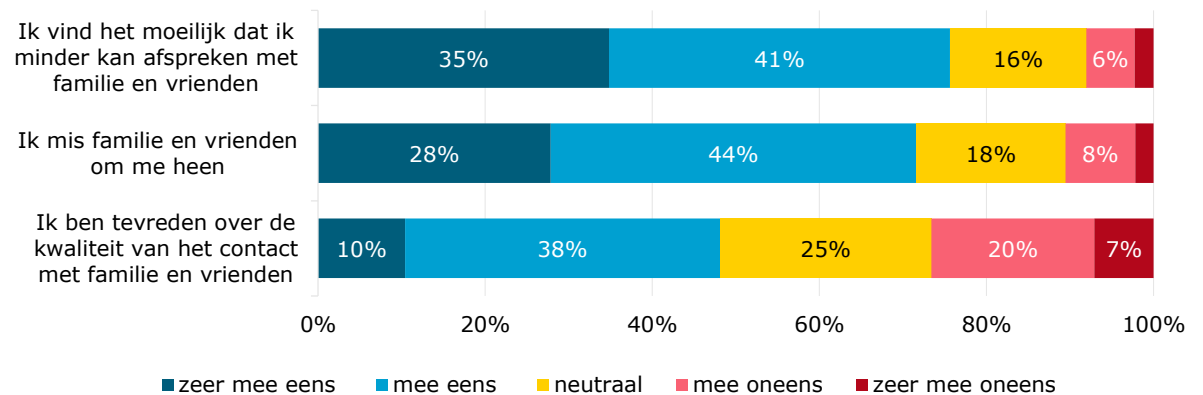
Sociale contacten tijdens de coronacrisis

Tijdens de coronacrisis zijn er minder mogelijkheden (geweest) om familie en vrienden te ontmoeten. In hoeverre hebben Sliedrechtters hier moeite mee?

Driekwart (35% + 41%) vindt het moeilijk dat hij minder kan afspreken met familie en vrienden, 35% vindt dit zelfs heel moeilijk (figuur 6.5). Daarnaast zegt 72% familie en vrienden om zich heen te missen. Toch is bijna de helft (48%) tevreden over de kwaliteit van het contact met de mensen om zich heen; 27% is hier echter niet tevreden over.

We kunnen hieruit concluderen dat een groot deel van de Sliedrechtters moeite heeft (gehad) met de beperking van sociale contacten. Een kleine groep ondervindt (of ondervond) weinig problemen.

6.5 Stellingen over contact tijdens coronacrisis

Eenzaamheid tijdens de coronacrisis

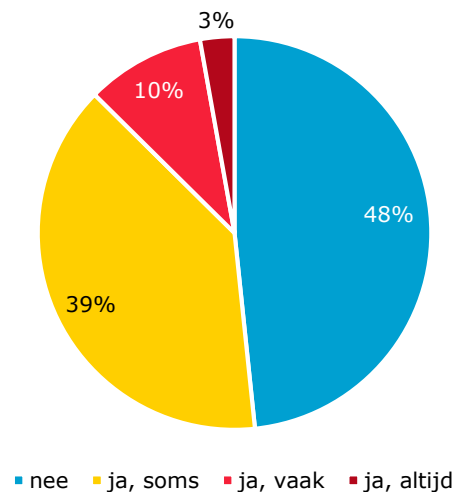
De helft van de inwoners heeft zich in de afgelopen 12 maanden eenzaam gevoeld (figuur 6.6). Vier op de tien gaven aan zich soms eenzaam te voelen, 10% voelde zich vaak eenzaam en een enkeling (3%) altijd.

In figuur 6.7 zien we welke rol de coronacrisis hierbij heeft gespeeld. Vier op de tien (39%) Sliedrechtters zegt zich vaker eenzaam te voelen door de crisis. Een kleine groep van 5% voelt zich juist minder vaak eenzaam. Voor de meerderheid (56%) maakt het geen verschil. Jongeren van 18 t/m 34 jaar geven vaker aan zich vaker eenzaam te voelen door de coronacrisis (48%). Dit is in lijn met bevindingen van I&O Research.¹ Het gemis aan contacten op school en met vrienden, het gebrek aan activiteiten en het missen van een perspectief zorgen voor gevoelens van eenzaamheid onder jongeren.²

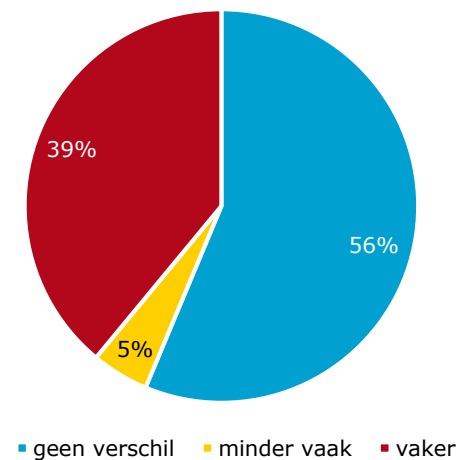
1: <https://www.ioresearch.nl/actueel/veel-jongeren-voelen-zich-nu-slechter-dan-voor-coronacrisis>

2: <https://www.movisie.nl/artikel/eenzaamheid-onder-jongeren-tijdens-coronacrisis>

6.6 Eenzaam gevoeld in afgelopen 12 maanden

6.7 Vaker eenzaam door coronacrisis?

Bijlage 1 Tabellen

Kernindicatoren per wijk

B.1 Aandeel inwoners van Sliedrecht dat... is/heeft (in %)

	West		Centrum		Oost		Sliedrecht		regio	
	2017	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021
lid vereniging	78	84	81	84	78	↑ 88	79	↑ 85	76	77
onvoldoende sociale contacten ^a	5	↑ 26	8	↑ 30	7	↑ 25	7	↑ 27	8	↑ 29
sociaal geïsoleerd	7	8	9	↑ 18	9	6	9	11	8	↑ 10
mantelzorger ^b	28	19	29	20	24	27	27	22	25	↓ 22
mantelzorger bekend met ondersteuning ^b	50	71	50	63	67	73	56	69	46	↑ 63
mantelzorger die zich overbelast voelt ^{b c}	-	-	-	-	-	-	6	2	3	2
vrijwilliger	48	↓ 32	39	31	43	↓ 28	43	↓ 30	36	↓ 25
actief in de buurt	19	13	8	12	13	↓ 5	13	10	13	↓ 11
weinig eigen kracht (o.b.v. indexscore)	5	3	4	6	5	11	5	7	5	6
nauwelijks participeert (o.b.v. indexscore)	2	↑ 15	8	↑ 19	3	6	5	↑ 13	6	↑ 14

^a in 2021 is de vraagstelling iets aangepast: 2017: Vindt u dat u voldoende contacten met andere mensen hebt?

2021: Vindt u dat u in de afgelopen 12 maanden voldoende contacten met andere mensen had?

^b mantelzorgers die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden zorgen

^c vanwege het beperkte aantal respondenten kunnen we geen uitsplitsing maken op wijkniveau

Toelichting: ↑ = significante toename t.o.v. vorige meting; ↓ = significante afname t.o.v. vorige meting
dikgedrukte cijfers zijn significant hoger of lager dan het totaal in Sliedrecht in hetzelfde jaar

Professionele hulp

B.2 Professionele hulp kunnen vinden indien nodig (in %)

	2017	2019	2021
psychische problemen	76	↓ 66	↑ 79
lichamelijke beperkingen	69	65	↑ 74
huiselijk geweld	.	54	↑ 71
vinden van werk	70	63	↑ 71
kindermishandeling	.	54	↑ 70
vinden van huisvesting	.	68	66
ontmoeten van/contact met mensen	57	61	62
moeite met rondkomen/geldzorgen	.	44	↑ 61
opvoedondersteuning	52	48	↑ 60
schulden	53	↓ 42	↑ 60
eenzaamheid	.	.	54
relatieproblemen	.	.	54
mantelzorgondersteuning	46	52	54
echtscheiding	40	↓ 31	↑ 49

Toelichting: . = niet gevraagd in betreffende meting

↑ = significante toename t.o.v. vorige meting; ↓ = significante afname t.o.v. vorige meting

In het rapport worden in de tekst bij figuur 1.7 de cijfers uit de jaren 2017 en 2021 met elkaar vergeleken. De reden hiervoor is dat de cijfers uit de tussenmeting uit 2019 (net als die in 2015) consistent en onverklaarbaar veel lager liggen dan die in de grote metingen. Omdat het hier een patroon betreft kiezen we er in dit geval voor om uitsluitend de cijfers uit de grote metingen met elkaar te vergelijken in de tekst. Voor de volledigheid nemen we hier in de bijlage wel de cijfers op uit de tussenmeting van 2019. De pijltjes voor 2021 hebben betrekking op de vergelijking met 2019 en gaan niet op voor de vergelijking met 2017 zoals gepresenteerd in de tekst bij figuur 1.7.

Bekendheid voorzieningen

B.3 Bekendheid mantelzorgondersteuning, % van mantelzorgers ^a

	2017	2019	2021		
			totaal bekend	beetje bekend	goed bekend
Alzheimer Café	56	77	70	51	19
Dag van de mantelzorg	55	61	66	46	20
persoonlijke ondersteuning door Mantelzorgpunt	37	26	61	42	19
mantelzorgbijeenkomsten	33	36	60	46	14
mantelzorgcompliment	38	39	58	27	31
informatieve cursussen	.	.	58	44	14
respijtzorg	39	36	55	41	14
dienstencheque huishoudelijke ondersteuning	17	21	49	36	13

^a mantelzorgers die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden zorgen

. = niet gevraagd in betreffende meting

Toelichting: in 2021 is de antwoordcategorie 'ja, bekend' opgesplitst in de categorieën 'ja, beetje bekend' en 'ja, goed bekend'.

De kolom 'totaal bekend' is een optelling van de kolommen 'beetje bekend' en 'goed bekend'.

Omdat de antwoordcategorieën in 2021 niet gelijk zijn aan 2017 en 2019 wordt in de tabel geen vergelijking gemaakt met voorgaande metingen.

Kernindicatoren per gemeente

B.4 Aandeel inwoners dat... is/heeft (in %)

	Alblasserdam		Dordrecht		Hardinxveld-Giessendam		Hendrik-Ido-Ambacht		Papendrecht		Sliedrecht		Zwijndrecht		regio	
	2017	2021	2017	2021	2017 ^a	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021
lid vereniging	82	80	75	74	-	86	77	80	75	76	79	↑ 85	74	75	76	77
onvoldoende sociale contacten ^b	6	↑ 28	9	↑ 30	-	22	5	↑ 30	6	↑ 30	7	↑ 27	8	↑ 29	8	↑ 29
sociaal geïsoleerd	6	9	9	10	-	7	5	7	6	↑ 10	9	11	9	10	8	↑ 10
mantelzorger ^c	27	↓ 21	24	22	-	19	25	24	24	20	27	22	25	22	25	↓ 22
mantelzorger bekend met ondersteuning ^c	48	↑ 64	56	62	-	70	50	56	61	65	56	69	53	62	46	↑ 63
mantelzorger die zich overbelast voelt ^c	4	2	3	3	-	1	5	3	4	↓ 1	6	2	4	3	3	2
vrijwilliger	41	↓ 28	34	↓ 24	-	34	36	↓ 24	37	↓ 23	43	↓ 30	34	↓ 23	36	↓ 25
actief in de buurt	16	12	13	↓ 10	-	13	12	15	12	11	13	10	14	↓ 9	13	↓ 11
weinig eigen kracht (o.b.v. indexscore)	3	6	5	5	-	5	3	4	5	↑ 8	5	7	7	8	5	6
nauwelijks participeert (o.b.v. indexscore)	6	↑ 16	8	↑ 13	-	11	4	↑ 11	5	↑ 17	5	↑ 13	7	↑ 16	6	↑ 14

^a voor Hardinxveld-Giessendam zijn geen cijfers uit 2017 beschikbaar

^b in 2021 is de vraagstelling iets aangepast: 2017: Vindt u dat u voldoende contacten met andere mensen hebt?

2021: Vindt u dat u in de afgelopen 12 maanden voldoende contacten met andere mensen had?

^c mantelzorgers die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden zorgen

Toelichting: ↑ = significante toename t.o.v. vorige meting; ↓ = significante afname t.o.v. vorige meting

Bijlage 2

Verantwoording onderzoek

Methode, steekproef en respons

Methode

Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief het verzoek om aan het onderzoek deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen.

Steekproef

De steekproef bestaat uit inwoners van Sliedrecht van 18 jaar en ouder, die niet in een verzorgingshuis of andere instelling wonen. De tabel hieronder geeft per wijk het aantal verstuurdde enquêtes en de respons weer.

	verstuurdde enquêtes (aantal)	respons (aantal)	respons (%)
West	400	122	31
Centrum	400	122	31
Oost	400	147	37
Sliedrecht	1.200	391	33

Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd.^a

Veldwerkperiode

april en mei 2021

^a In 2017 was er een Drechtsteden-brede weging, waardoor cijfers licht kunnen afwijken van die in de rapportage uit 2017.

Achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken respondenten

De tabellen hieronder laten zien hoe de groep respondenten er uitziet op de kenmerken leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen.^a

leeftijd	%
18-34 jaar	23
35-44 jaar	15
45-54 jaar	11
55-64 jaar	14
65+ jaar	37

opleidingsniveau	%
geen opleiding / basisonderwijs	11
vmbo, mavo, mulo, lbo/mbo 1	33
mbo 2, 3 of 4 / havo, vwo, hbs, mms	32
hbo / wo	24

huishoudinkomen (zelf gerapporteerd)	%
minimuminkomen / bijstandsniveau	21
tussen minimum en modaal	31
modaal (ca. € 35.000 bruto)	25
1,5x tot 2x modaal	17
meer dan 2x modaal	6

^a De cijfers zijn ongewogen.

Betrouwbaarheid

Betrouwbaarheidsmarges

In steekproefonderzoek heb je te maken met betrouwbaarheidsmarges, omdat niet alle personen in de doelgroep bevestigd zijn of meegedaan hebben. Een betrouwbaarheidsmarge rond een onderzoeksuitkomst is kleiner naarmate het aantal respondenten in het onderzoek groter is. Daarnaast is de betrouwbaarheidsmarge afhankelijk van het gemeten percentage.

De tabel hiernaast geeft als voorbeeld de betrouwbaarheidsmarges voor een uitkomst van 50% en ter illustratie ook voor een uitkomst van 10% of 90%. Er hebben bijna 400 respondenten aan het onderzoek deelgenomen. Wanneer 50% van hen een bepaalde mening heeft, dan bedraagt de marge $\pm 5\%$ en kunnen we met 95% zekerheid zeggen dat dit percentage in werkelijkheid (onder de totale doelgroep) zal liggen tussen de 45% en 55%.

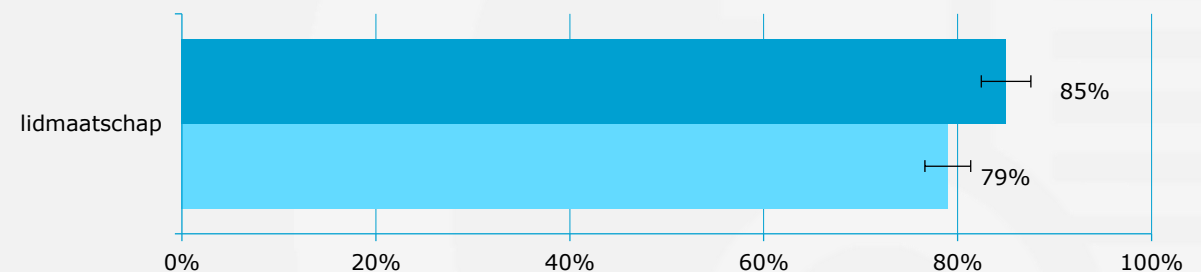
bij een respons van:	is 10% eigenlijk:	is 50% eigenlijk:	is 90% eigenlijk:
50	10% \pm 8%	50% \pm 14%	90% \pm 8%
100	10% \pm 6%	50% \pm 9%	90% \pm 6%
150 (wijk)	10% \pm 5%	50% \pm 8%	90% \pm 5%
250	10% \pm 4%	50% \pm 6%	90% \pm 4%
400 (totaal)	10% \pm 3%	50% \pm 5%	90% \pm 3%

95%-betrouwbaarheidsmarges gemeten %

Wanneer is er sprake van een significant verschil tussen 2017 en 2021?

Om te toetsen of verschillen in percentages veroorzaakt zijn door het toevalskarakter van de steekproef of dat er werkelijk een verschil is, zijn ook weer de betrouwbaarheidsmarges van belang. Een percentage van de meting uit 2021 verschilt pas significant van het percentage uit de meting van 2017 als het hoger of lager is dan het betrouwbaarheidsmarge dat om de uitkomsten van de jaren heen ligt.

Bijvoorbeeld: in 2017 is 79% van de inwoners lid van een vereniging. Dit moet, gezien de betrouwbaarheidsmarges, gelezen worden als 75% à 83%. De uitkomst voor 2021 is 85%, wat gelezen moet worden als 81% à 89%. Beide betrouwbaarheidsmarges overlappen elkaar (zie de streepjes rond de balken in de figuur hiernaast). Er is dus géén sprake van een significant verschil. Als we in de rapportage spreken over verschillen zijn dit altijd significante verschillen.

Indexen & regressieanalyse

Indexen

Op basis van de resultaten van het onderzoek hebben we twee indexen opgesteld: 'Eigen Kracht' en 'Participatie'. Hieronder laten we zien uit welke variabelen de twee indexen zijn opgebouwd. Voor elke variabele hebben we zogenaamde standaard scores berekend. Deze scores zijn opgeteld en omgerekend tot een schaal van 0 tot 10. Deze scores zijn tot slot voor beide indexen ingedeeld in drie categorieën (laag-gemiddeld-hoog).

variabelen in index Eigen kracht	toelichting
belemmering door beperking of ziekte	mate waarin men wordt belemmerd door een ziekte, aandoening of beperking in verschillende situaties
begrijpen van brieven en formulieren	mate waarin men moeite heeft met het begrijpen van brieven van officiële instanties en het invullen van formulieren
omgaan met problemen	mate waarin men kan omgaan met onverwachte problemen en in staat is om problemen op te lossen
financiële gezinssituatie	hoe is de huidige financiële situatie van het gezin of huishouden
weg vinden naar instanties	weet men waar men terecht kan voor professionele hulp op verschillende gebieden indien nodig

variabelen in index Participatie	toelichting
ondernemen van activiteiten	mate waarin men activiteiten in en buiten verenigingsverband onderneemt
sociaal isolement	mate waarin men contacten heeft met andere mensen
beleving aantal sociale contacten	mate waarin men zelf vindt of men voldoende contacten met andere mensen heeft
werk of opleiding	heeft men betaald werk of een eigen bedrijf of volgt men een studie
vrijwilligerswerk	heeft men in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan

Regressieanalyse

Regressieanalyse is een analyse van de data om te kijken of een bepaalde variabele invloed heeft op een andere variabele (of samengestelde index van variabelen). Ook kan bij regressieanalyse getoetst worden of dit een positieve of een negatieve invloed is. Het voordeel van regressieanalyse is dat je ook het effect van meerdere variabelen kan meten. Het kan dan zijn dat sommige variabelen relatief gezien minder van invloed zijn omdat er één andere belangrijke variabele is die veel invloed heeft. Bijvoorbeeld leeftijd en gezondheid. Apart kunnen beiden belangrijk zijn, maar neem je deze samen in een analyse dan zien we dat gezondheid de belangrijkste invloed heeft (leeftijd hangt namelijk ook samen met gezondheid; een hogere leeftijd gaat vaak samen met een minder goede gezondheid).

Over ons

Over het OCD

Partner voor bestuur en beleid! Dat wil het OCD zijn voor haar opdrachtgevers in de Drechtsteden en daarbuiten. Wij bieden ondersteuning op maat met onderzoek, advies en informatie. Zodat beleid optimaal ontwikkeld, uitgevoerd en waar nodig bijgesteld kan worden. Meer weten? Bezoek onze website!

Contact

Wilt u tips of informatie doorgeven of heeft u misschien een vraag over dit product? Neem dan gerust contact op ons door te bellen naar **078 770 3905** of te mailen naar ocd@drechtsteden.nl.

Auteurs

K.F.J. (Kristel) Kuijstermans-Lambregts

E.L. (Liesbeth) Heering

I.A.C. (Ingrid) Soffers

W.P. (Willem Paul) Peters

W. (Wanda) van den Boogaard

M.J. (Michel) Borst

Klik hier!
Ga naar
onze website

Colofon

Monitor Sociaal 2021
Sliedrecht

Onderzoekcentrum Drechtsteden

Juli 2022

Adres

Industrieweg 11
3361 HJ Sliedrecht

Postbus 619
3300 AP Dordrecht

Telefoon

078 770 3905

Website

onderzoekcentrumdrechtsteden.nl

Onderzoekcentrum
Drechtsteden

Partner voor bestuur en beleid